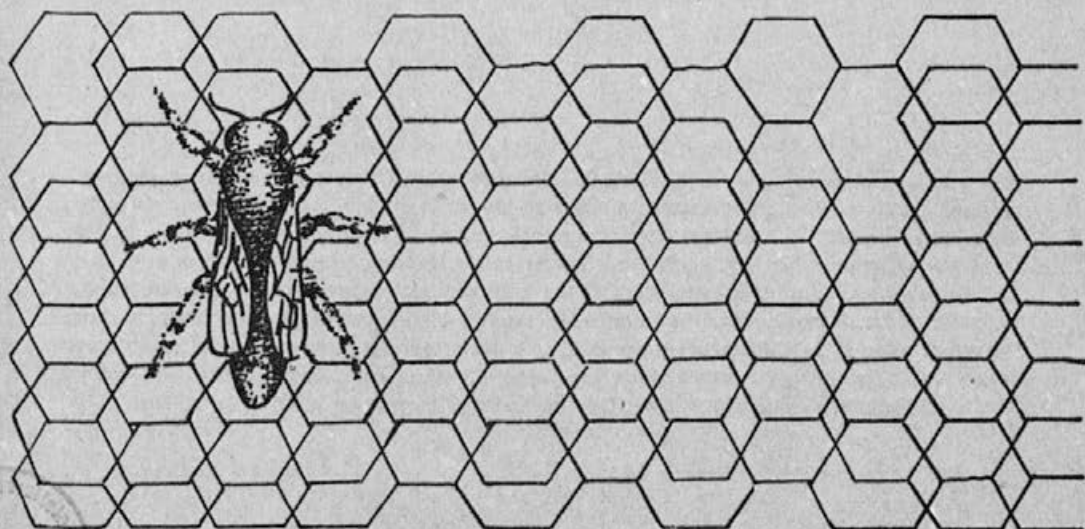

leto LXXII

št. 5
1970

slovenski čebelar

SLOVENSKI GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

ČEBELAR

Št. 5

Ljubljana, 1. maja 1970

Leto LXXII

VSEBINA

Brezar: Delo pri čebelah v maju	129
Miro Kamenšek: Opozorilo	132
Valentin Benedičič: Poročilo predsednika ZČDS na rednem letnem občnem zboru dne 22. marca 1970	133
Lojze Janžekovič: Več zavednosti in discipline	139
Lojze Kastelic: Uspešnost čebelarjenja in izbira panja (nadaljevanje in konec)	140
Igor Frančič: Izkoristimo prostor za vratci	143
Franc Cerovšek: Prodaja in uporaba medu	144
Darinka Bukovec: Nekaj nasvetov	146
Martin Mencej: Najnovejša dognanja o donosnosti sadnega drevja, oprашenega po čebelah (radijsko predavanje)	146
Julij Mayer: Vitamini, fermenti, hormoni	148

MLADIM ČEBELARJEM

Dolgo, a trpko pismo	150
Lojze Hija: Ubogi začetnik	151

NAŠA ORGANIZACIJA

Obvestila, opozorila in vabila	154
Občni zbor čebelarskega društva Hrastnik-Dol	
Letno poročilo čebelarskega društva Križevci	
OSMRTNICE	158

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Šlander. Glavni urednik Martin Mencej. Odgovorni urednik Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 25,00 din, za inozemstvo 30,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani.

Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

DELO PRI ČEBELAH V MAJU

BREZAR

Delo izven panja. V mesecu maju se že začno prevozi čebel na pašo, zato ne bo odveč, če nekoliko spregovorimo o tej, za donosnost čebelarjenja prevažni dejavnosti.

V maju vozimo predvsem na akacijevu in žajbljevo pašo. Ker se obe začneta skoro sočasno, se moramo vnaprej odločiti, na katero bomo peljali. Nekaterim čebelarjem uspe izkoristiti kar dve akacijevi paši: primorsko (predvsem na Goriškem), katera zamede dober teden pred panonsko (na obrobju Panonske nižine, ali na slovitih peščarah Bačke in Banata), kamor prepeljejo čebele, čim preneha prva mediti. Na žajbljevo pasišče postavimo čebele na tako mesto, da dosežejo najprej obmorska, ki zacvete precej pred tistim na višjih legah, zatem pa še tega. Naši republikli najbližja žajbljeva pasišča v vzhodni Istri in Hrvatskem primorju imajo v glavnem vsa to srečno okolnost. Poleg teh dveh paš se v maju pojavijo razni viri dobrega medenja, katerim ne posvečamo toliko pozornosti, kot bi morda zaslužili. Tu in tam je kmetijsko posestvo ali zadruga zasejala večjo ploskev oljne repice. Vzemimo jo na piko in postavimo pravočasno čebele v bližino! Zelo muhasto

je v tem času gozdno medenje. Tehnica v določenem čebelnjaku se ne dvigne, pa ne, v komaj uro ali dve oddaljenem sosedovem, pa so donosi kilogram in čez odlične smrekove (od lekanije), hrastove ali kake druge mane. Tudi višinsko borovničo na Jelovici ali kaki drugi visoki planoti ne kaže prezreti, saj zamedí včasih z regratom prav izdatno, potem, ko je v nižinah že davno preminila. Malo dobrega nosu in odkrili bomo morda prav izdatno pašo takorekoč pred nosom. Veliko sreče!

Za prevoz se moramo temeljito pripraviti. Posebno previdni moramo biti s časom, da se nam nakladanje in prevoz ne zavlečeta tja do največje opoldanske vročine, kar lahko postane usodno ravno za najboljše družine. Panji morajo biti pripravljene še pred večerom, prav tako naročeni voznik, da se začne zapiranje žrel in nakladanje čim se vrnejo zadnje nabiralke v panj in konča še pred nastopom noči. Okenca je treba dobro pričvrstiti, vrata pa je najbolje sneti. Žrela zamašimo s smrekovimi vejicami. Na kamion ali na vagon nakladamo panje tako, da so sati obrnjeni pravokotno na osi vozila, na navadnem vozu pa vzporedno. Panji naj gledajo s prednjim delom nazaj, da jim piha zrak skozi okenca od spredaj med vožnjo. Mnogo preglavic povzročá marsikateremu prevaževalcu odmaševanje razburjenih čebel. Čebele se vsujejo iz panja in napadajo vse kar je v bližini, razen tega se v naglici »pozabijo orientirati«, da poteče precej časa preden se znajdejo in vletijo. Priporočam, da se jih pred, ali pa med odmašitvijo skozi žrela močno podkadi.

V maju bomo imeli opravka tudi z roji. Pripravimo vse potrebno za ogrebanje in spravljanje rojev. V tretji številki Slov. čebelarja na str. 86 je opisan zelo praktičen lovilnik za roje. Kdor jih pričakuje večje število, mu ga toplo priporočam, posebno če ima čebeljak na takem mestu, da se mu sicer roji obešajo na nezaželenem kraju. Dober lovilnik je tudi navadna smrekova veja, obešena na poševno stoječ kol. Ko se vsede roj nanjo, jo snamemo in z rojem vred odnesemo v čebeljak, kjer spravimo roj v panj s pomočjo osipalnika.

Delo v panju. Steber, na katerem sloni veličastna stavba specifičnega načina slovenskega čebelarjenja v AZ panju je vsekakor nastavljanje in prestavljanje v mesecu maju. S temi, izredno pomembnimi posegi v čebelni družini zasledujemo skoro vse tiste namene, ki pomenijo uspešnost našega čebelarjenja: preprečevanje rojenja, obnova satja, vrhunska živalnost ter s tem v zvezi sposobnost izkoriščanja paše.

O nastavljanju ne bi imel veliko povedati. Če smo prezimovali družine le v plodišču, počakamo, da se živalnost družine poveča tako, da čebele zasedajo prostor med podnico in satjem ter za satjem do okenca. Odkrijemo matično rešetko, ter na ta način spustimo čebele v medišče, katerega smo predhodno napolnili s praznim satjem. Družina kaj kmalu sate zasede, očisti in popravi ter začne vanje nanašati med, če je donos kaj prida. O prestavljanju pa bi lahko napisali celo knjigo in še bi ostalo kaj nepojasnenega, morda prav tisto, kar bi utegnilo v danih okoliščinah odločilno vplivati na uspeh. Žal, tega prostor ne dopušča: omejiti se kaže le na naslednje:

1. S prestavljanjem začni šele, ko je celo plodišče razen stranskih satov zaleženo, vendar preden so zaželeni prvi matičniki za roj.

2. Če predvidevaš daljše obdobje stanovitnega vremena z izdatno pašo, prestavi v medišče čimveč satov, (učitelj in utemeljitelj prestavljanja mojster Žnidaršič je ponavadi prestavil vse zaželenne sate razen enega z matico), potem pa ne prestavljaj več.

3. Če je vreme bolj muhasto, prestavljaj »na obroke«: v medišče prestavi le sat ali dva zalege. Po preteku nekaj dni ponovi postopek še nekajkrat. Zadnje čase se to bolj priporoča, kot vse hkrati.

4. Na prazno mesto v plodišču dodajaj prazne sate, ali satnice. Število satnic uravnavaj s pašnimi pogoji: čim večji so donosi, tem več satnic bodo čebele potegnile in jih bo matica zalegla.

5. V medišče vstavljalj sate točno nad gnezdrom v plodišču!

6. Po vsakem prestavljanju panj še prav posebno skrbno odeni in zapaži, da ti jo ne zagode kak hladen val, ki so v tem času (okrog polulane Zofke in mrzlovak) kaj pogosti.

7. V primeru nastopa slabega, brezpašnega vremena je potrebno dražilno krmljenje, posebno če smo dodajali satnice.

8. Kak teden po prestavljanju odpri mediščna žrela, da izletijo troti.

V novejšem času je čedalje več čebelarjev proti prestavljanju. Mislim pa, da bo njihovo učenje dobilo pravo veljavo šele tedaj, ko bodo znanstveno preizkušeni in uveljavljeni prijemi in posegi v čebeljo družino, kateri bodo imeli enak ali boljši učinek glede postavljenih ciljev. Do tedaj pa ima v našo čebelarsko tradicijo trdno zakoreninjeno prestavljanje nesporno domovinsko pravico v naših čebelnjakih. Prav tako nesporno kot tisočkrat preizkušeni in priznani žnidaršičev panj.

Zaradi hitrega izčrpavanja in odmiranja starih čebel v maju lahko mirne duše prepustimo skrb za preventivo in kurativo bolezni čebelam samim. Še nekaj besed pa ne bo odveč za

splošna navodila. Pravzaprav skozi celo čebelarsko leto, še prav posebno pa v mesecu maju velja pri upravljanju čebel naslednje zlato pravilo: Ne obremenjuj čebel z dodatnim delom, če nisi ti ali narava preskrbel za reden dotok hrane v panj. V brezpašni dobi ne širi prostora, ne dodajaj satnic, ne delaj umetnih rojev, ne prestavljalj in ne nastavljalj. Navedena dela, kakor tudi druga opravi le ob rednem dotoku hrane. Nasprotno pa v času paše čebel ne štedi: naj gradijo, naj negujejo zalego, naj nabirajo in — če nam je tako prav — naj rojijo, ali pa dajejo umetne roje. Prav tako jih lahko pridno izkoriščaš za proizvodnjo cvetnega prahu, matičnega mlečka in podobno. Ob polni skledi ti bodo dale vsega v izobilju.

Praktični nasveti. Dogodi se, posebno začetnikom, da ko odpro panj in zagledajo na okencu vse črno čebel, ne vedo kako bi se lotili opravlja, katerega so kanili opraviti. Priporočam naslednji postopek: ko odpreš vratca, po okencu močno poropotaj, čebele na njem pa podkadi z dimom. Ropot in dim prestraši čebele, da planejo nad med in se ga napijejo, obenem pa se potegnejo od okenca proti sredini. Malo počakaj, da se to zgodi, zatem odpri nalahko okence ter začni z delom. Site čebele ne bodo sitne! Dim si pripravimo iz žakljevine ali kake bombaževinaste krpe na ta način, da jo zrežemo na trakove, katere zvijemo v prst debelo cigaro. Povijemo jo z žico, ki smo jo potegnili iz izrezanega sata, ali pa kako drugo tanko žico. Taka cigara bo lepo tlela, s pihanjem pa bomo dobili od nje dovolj dima za dimljenje.

Kljub previdnemu postopku se večkrat zgodi, da na ta ali drug način razdražimo čebele, katere začno neusmiljeno pikati. (Nekatere družine so že po svoji genetični karakteristiki zelo razdražljive in jih je težko upravljati. Zamenjajmo jim čimprej matico!) V takem primeru naj ne bo nerodno najbolj izkušenemu čebelarju, da se oddalji od panja in počaka, da se panj umiri. Po dolgoletnih izkušnjah sem prišel do prepričanja, da se čebel ne smeš bati in otepati, prav tako kot se ne smeš bati in otepati popadljivega psa ali napadalnega človeka, če hočeš, da te pusti pri miru. Znanstveniki pa so baje dognali, da razburjena čebela alarmira sovrstnice na razdaljo 60 cm s posebnimi, hlapljivimi alarmantnimi snovmi, katere izloča pri želu in celjustih.

Čebele posebno razburja temna barva naše obleke, ter hitro, nervozno premikanje. Zato delajmo pri čebelah v čim svetlejši obleki, naši gibi pa naj bodo umirjeni in počasni.

OPOZORILO!

V letošnji četrti številki Slovenskega čebelarja je na strani 99. objavljen članek: Žičenje satnic s pomočjo električnega toka.

V zvezi s tem opozarjam čebelarje, kateri imajo namen vtirati žico v satnice s pomočjo električnega toka, da je opisana primitivna naprava sicer uporabna, vendar življenjsko nevarna. Naši tehniški predpisi naprav v taki izvedbi ne dovoljujejo (Uradni list FLRJ, številka 43/66).

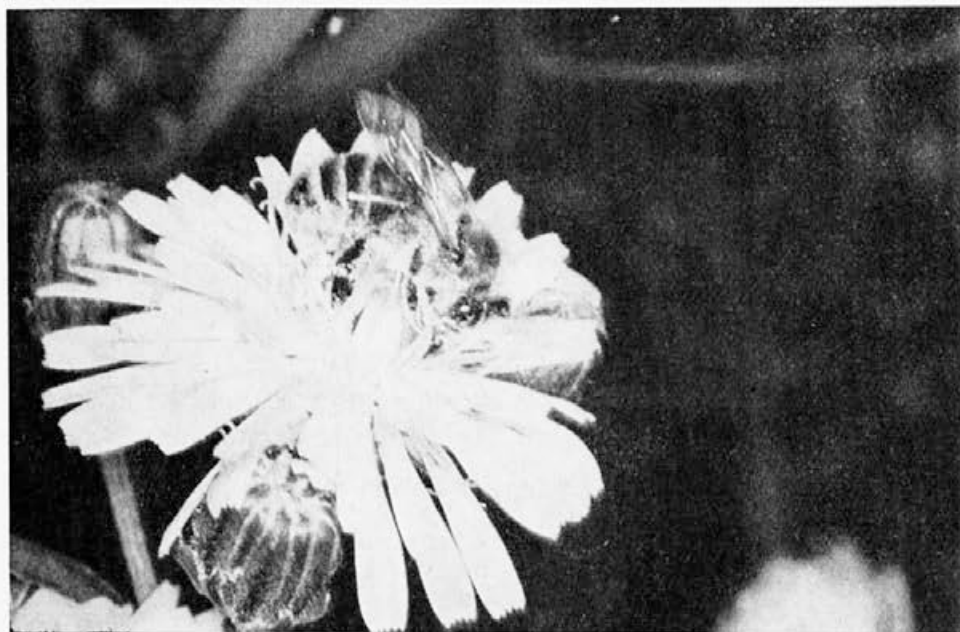
Vse električne napeljave in priprave morajo biti napravljene tako, da je zajamčena popolna zaščita pred slučajnim dotikom delov pod napetostjo. Izjema so samo tiste naprave in instalacije, ki obratujejo z malo napetostjo, največ do 48 voltov proti zemlji.

Pri opisani napravi pridemo lahko v dotik z napetostjo 220 V, v vsakem primeru pa višjo od 48 V, če se dotaknemo armaturne žice, ali elektrod pri dodajanju vode ali soli v steklenico, pozabimo pa, da vtikača iz vtičnice nismo izvlekli. To se kaj lahko zgodi. Posebno nevarno je delo s tako napravo v prostorih z mokrim ali betonskim tlakom.

Varno in skladno s predpisi je vtiranje žice v satnice z električnim tokom male napetosti. Zato potrebujemo zaščitni transformator, kateri napetost omrežja zniža (transformira) na dovoljeno malo napetost. Ta napetost mora biti prilagojena upornosti armaturne žice. To dosežemo s primernim prestavnim razmerjem in močjo transformatorja. Kolikor je napetost na sekundarni strani transformatorja previsoka, jo reguliramo z regulančnim žičnim ali vodnim uporom. Tak transformator mora biti izdelan v skladu s tehničskimi predpisi ter preizkušen. To stori lahko samo proizvajalec, ki je za tako proizvodnjo kvalificiran ter tudi za kvaliteto in varnost izdelka jamči kazensko in materialno.

Prporočam vsem čebelarjem, naj priprave, opisane v SC, ne uporabljajo, posledice so lahko zelo boleče in tragične.

Miro Kamenšek,
višji obratni tehnik in zapriseženi
sodni izvedenec za elektro stroko

POROČILO PREDSEDNIKA ZČDS NA REDNEM LETNEM OBČNEM ZBORU DNE 22. MARCA 1970

VALENTIN BENEDIČIĆ

Poslovno leto 1969/1970 je za nami. Čebelja paša v preteklem letu je bila krajevno zelo različna, na splošno pa nekoliko slabša kakor v letu 1968. Takoj v začetku poročila naj ugotovim, da je bilo preteklo leto po poslovnem letu 1953/54, ko je šlo za sam obstoj Zveze, najbolj razburljivo, pa tudi sicer zelo razgibano. V zvezi s preskrbo krmilnega sladkorja je namreč prišlo tudi do nezaželenih škodljivih izpadov, zlasti proti podjetju Medex in tudi proti Zvezi. Nekateri resni čebelarji so opozorili Zvezo, da bi morali o teh stvareh razpravljati in sklepati bolj zrelo in premišljeno. Bile so napake, ki so bile deloma posledica spremembe v pristojnosti za razdeljevanje sladkorja. Težave bodo še, ker borba za razdeljevanje sladkorja prek čebelarških organizacij še ni zaključena. Vsaka kritika pa le mora imeti neke določene meje. Težko je namreč organizacijo graditi, lahko pa jo je podirati. Iz podrtije nekaj graditi pa je večkrat težje, kakor graditi popolnoma na novo. Predsednik Saveza pčelara Hrvatske prof. dr. I. Tomašec mi je ponovno rekel, koliko težav in dela smo si prihranili s tem, da smo obvarovali svojo organizacijo. Savez pčelara Hrvatske, da ima zelo velike težave z organizacijo, ki so jo pred nekaj leti začeli graditi skoraj povsem na novo.

Naj najprej na kratko poročam, kako smo opravljali naloge, ki nam jih je naložil lanskoletni občni zbor.

Že leta 1968 je Zveza skupaj s podjetjem Medex napravila vlogo za oprostitve plačevanja zveznega prometnega davka na panje, čebelarške potrebščine in reprodukcijski material. Rešeno pa je bilo samo vprašanje plačevanja prometnega davka na izdelavo satnic, glede katerih zares ne more nihče ugovarjati, da niso reprodukcijski material v čebelarstvu. Za oprostitvev plačevanja davka na promet za panje in čebelarške potrebščine pa bi bilo treba sprožiti zadevo na novo. Vlogo bi bilo treba podkrepiti zlasti tudi s tem, da ta obremenitev zelo ovira enotnost v razvoju čebelarstva; dalje, da zaradi tega davka čebelarji izdelujejo večinoma panje sami, zaradi česar izpade že sam po sebi večji del dohodka od davka na promet za panje. Skupnost torej skoraj nič ne pridobi s tem davkom, pač pa zaradi tega zelo trpi enotnost in gospodarnost čebelarjenja. Čebelarji izdelujejo namreč panje več vrst in različnih mer, vsak pač po svojem okusu. Povsem protislovno je tudi to, da je dajala skupnost prej pri nakupu novih panjev do 60 % regresa, zdaj pa enake panje obremenjuje z okoli 20 % prometnega davka in so se panji tako podražili za 80 % že zaradi politike cen in davkov.

Nadaljnja naloga je bila delati na izdaji čebelarškega zakona. Sestavo osnutka mi je poverila Zveza čebelarških organizacij Jugoslavije. Osnutek je bil pripravljen do 1. marca 1969. Dostavili smo ga Zvezi čebelarških organizacij Jugoslavije ter razposlali našim društvom in družinam, da bi dale nanj svoje pripombe. Pripombe, ki smo jih prejeli, smo pretežno upoštevali v razpravi na seji upravnega odbora Zveze čebelarških organizacij Jugoslavije v Beogradu dne 9. decembra 1969. Dne 10. decembra 1969 smo izročili tako spremenjen in dopolnjen osnutek Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo, osebno pomočniku za kmetijski sektor Debrečinu. Hkrati z osnutkom bi morali predložiti tudi teze k zakonu, ker predvideva tak postopek zadevna procedura. Kolikor nam je znano, do zdaj teze še niso bile predložene. Brez dvoma je čebelarški zakon potreben. Z njim bi odpravili marsikatero nevšečnost. V aprilski številki Slovenskega čebelarja bomo objavili dopolnjeni osnutek, kakršen je bil predložen Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo.

Pot do izdaje zakona pa bo verjetno še dolga. Nekaj je gotovo. Osnutek zakona je tu. Zrastel je iz naših čebelarških razmer. Z njim bodo rešeni prenekateri problemi, s katerimi smo se veliko ubijali in se ubijamo še danes v naši praksi. Pripravljeni smo izdelati tudi še teze k temu zakonu. Dokler bo trajal postopek za izdajo zakona, ga v praksi spopolnujemo in ga tako spravljajmo v življenje pod geslom naših dobrih čebelarških običajev. Na te dobre čebelarske običaje se sklicujemo povsod, na sodišču, pri upravnih organih itd. Dokler ne bo zadevnih predpisov, bodo ti organi v spornih primerih na podlagi strokovnega mnenja čebelarških izvedencev radi uporabljali to gradivo. Zadovoljni bodo, da bodo mogli svoje odločitve na nekaj opreti. Na ta način bo prej ali slej izdani čebelarški zakon samo registriral to, kar se bo medtem izoblikovalo in uveljavilo v praksi naših čebelarških običajev. Neki red pač mora biti. Čebelar, ki ne ljubi reda, ali ki išče lastne koristi na račun drugih, pač ne bo nikjer uspel s samovoljnim ravnanjem:

Tretja naša naloga je bila, naj posvetimo več pozornosti in pomoči plemenilnim postajam. Lahko rečem, da smo to nalogo dobro opravljali. Z vodjo in upravnikom Zvezine plemenilne postaje Antona Janše pod Zelenico, Cirilom Jalnom, bomo sklenili pogodbo, s katero bo prevzel imenovani celotno oskrbo upravne kočice, ki se bo uporabljala deloma tudi za turizem, zlasti za čebelarški. Tako ne bo finančno nič bremenila Zveze. Vrednost upravne kočice in inventarja je nad sedem milijonov starih din. Ko bo zgrajen Čebelarški izobraževalni center, bo ta plemenilna postaja vključena vanj neposredno. Od takrat dalje bo zajeta vloga in delo te plemenilne postaje v sklopu celotnega delovnega programa ČIC.

Plemenilni postaji Josipa Verbiča v Kamniški Bistrici, ki je last Čebelarske družine Kamnik, smo z denarno pomočjo v višini 300.000 S-din pomagali, da se je izklopala iz dolgov in da bo mogla v letu 1970 redno obratovati. Vrednost upravne kočice in inventarja te plemenilne postaje se ceni nad pet milijonov S-din. Člani kamniške družine so bili izredno delavni. H gradnji so prispevali z delom, materialom in denarjem. Pa tudi SO Kamnik je razumela pomembnost te plemenilne postaje ter jim je finančno izdatno priskočila na pomoč. Tudi za to plemenilno postajo predvidevamo, da se bo njeno delovanje po izgradnji ČIC v sodelovanju z njim znatno razširilo.

Več življenja je začela kazati zadnji čas tudi tretja plemenilna postaja Pusti mlin pri Litiji. Oživitev te postaje, ki naj bi dobila ime po pokojnem dolgoletnem uredniku Slovenskega čebelarja Vladu Rojcu, je predvidena tudi v programu Zveze. Njena vloga naj bi bila predvsem plemenitev dolenske zvrsti kranjske sivke, kateri pripisuje znani čebelarški strokovnjak in zagovornik naše sivke Alber iz Messine še prav poseben pomen.

Plemenilne postaje imajo še čebelarji Bukovski na Golem Brdu pri Medvodah ter Sušnik — ing. Vidmar iz Bohinja na Bitenski planini na Jelovici. Slednja bo dobila ime po pokojnem Janezu Strgarju. Novo plemenilno postajo na Vitanski planini na Pohorju pa pripravlja član Celjskega čebelarskega društva ing. Koleča.

Delujejo še tudi plemenilne postaje ČD Murska Sobota in Postojna.

Vsem omenjenim plemenilnim postajam in čebelarjem-vzrejevalcem bo Zveza pomagala po svojih močeh. Ko bo začel delovati ČIC, jim bo prek njega nudila tudi strokovno pomoč in nadzor, ki je po osnutku čebelarskega zakona predviden kot obvezen. Pogoji za naše sodelovanje in pomoč je samo vestno strokovno delo vzrejevalcev. S takim delom namreč ne bodo pridobili na ugledu samo čebelarji-vzrejevalci, temveč tudi naša čebelarska organizacija. Pridobljeni ugled naj bi bil edino plačilo, ki bi ga prejemale Zveza za njeno pomoč.

Nadaljnja naloga Zveze je bila organiziranje tečajev za opazovalce in obveščevalce gozdnega medenja. Inštruktražo je opravljal ing. Franček Šivic posamezno pri terenskih obhodih. Za poslovno leto 1970/71 pa so v načrtu na sedežih društev z gozdno pašo posebni tečaji za poglobljanje znanja opazovalcev o povzročiteljih gozdne mane, o sožitju čebel in povzročiteljev mane ter o vlogi mravelj. Predavanja bo pojasnjeval s serijo barvnih diapozitivov.

Zveza je imela še posebno nalogo, da poživí delo odsekov pri izvršnem odboru, da bi tako izboljšala svoje delo in razbremenila funkcionarje. V tej nalogi, žal, ni uspela. Delati bo treba na tem, da bi delo odsekov steklo v prihodnji poslovni dobi.

Med drugim je Zveza delala na nalogah delovnega programa v zvezi z 200-letnico čebelarkega delovanja in smrti Antona Janše na Dunaju. Z avtorji knjižnih publikacij je sestavila podroben načrt o vsebini, obsegu in časovnem zaporedju izhajanja publikacij. Objavljen je bil v 2. številki letošnjega Slovenskega čebelarja. Dostavili smo ga tudi Republiškem skladu za pospeševanje založništva v evidenco zaradi občasnega dodeljevanja subvencij. Izdajanje publikacij vodi posebni uredniški odbor.

Ne moremo pa biti zadovoljni z razvojem čebelarkega muzeja v Radovljici, ki naj bi bil leta 1973 ob 200-letnici smrti Antona Janše najbolj zanimiva privlačnost za udeležence A. Janševih spominskih proslav. S smrtjo delavnega Franceta Resmana, predsednika Čebelarkega društva Radovljica, ki je bil tudi predsednik delavske skupnosti Združenih muzejev občine Radovljica, se je stanje v muzeju samo še poslabšalo. S prof. S. Miheličem smo se sporazumeli, da bo v prihodnje zastopal Zvezo v Čebelarkega muzeju. Z upravo muzeja smo imeli vsega en sestanek. V smislu zaključka na tem sestanku je sestavil prof. S. Mihelič osnutek načrta za nadaljnji razvoj muzeja. Na osnovi tega načrta naj bi se v prihodnje sestavljali vsako leto delovni program Čebelarkega muzeja. Osnovni pogoj za boljše uspevanje muzeja pa je med drugim tudi nujna namestitvev strokovnjaka muzealca.

Strokovni sodelavec Inštituta za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani F. Zupan do zdaj še ni odpotoval na Dunaj zaradi proučevanja risarske in slikarske dejavnosti Antona Janše.

Toliko o nalogah, ki nam jih je naložil lanskoletni občni zbor.

Naj preidem na probleme, s katerimi se ta čas ubija vodstvo Zveze. Prvi in najvažnejši problem je brez dvoma gradnja Čebelarkega izobraževalnega centra. Že 19. novembra 1967 je bil na seji upravnega odbora sprejet sklep, naj gradimo ČIC na Brdu nad Lukovico pri Domžalah. Ne bo odveč, če ponovno na kratko opišem lego gradbene parcele. Zemljišče leži centralno v Sloveniji, severovzhodno od razvalin nekdanje graščine Brdo, kakih 20 km od Ljubljane v neposredni bližini osrednje cestne magistrale Sentilj—Nova Gorica. Vsa parcela je enakomerno blago nagnjena proti jugovzhodu. Kot nalašč za čebele. Proti severu, severovzhodu in severozahodu je zavarovana z blago vzpetino, poraščeno z mešaním visokim gozdom. V bližnji in širši okolici se menjavajo travniki in gozdovi, posamič tudi njive s peštrim izborom medovitega rastlinstva: travniške rože, vrbe, češnje, javori, lipe, smreke, plemeniti kostanj, hoje ter tu in tam tudi njive z ajdo. Opazovalni panj v Kolovcu je pokazal na hoji leta 1968 57 kg donosa. V okolici bo zato mogoče postaviti vse čebelnjake-preizkuševališča s skupaj 250—300 panji. S tem je izpolnjen zelo važen pogoj za gospodarnost obratovanja. Čebele bi prevažali samo izjemoma, npr. če bi dobro zamedil žepek v Liki. Vodovod in elektrika sta na sami parceli. Brdo z okolico je znano tudi po naravni lepoti. Po turističnem programu SO Domžale, po katerem bo nastalo nedaleč stran večje umetno jezero,

postaja ta kraj še bolj privlačen in zanimiv. Zato bo Zveza lahko uporabljala ČIC v izobraževalno mrtvi sezoni tudi za turizem, zlasti čebelarški. Zadnja leta smo večkrat v zadregi, kje naj bi prenočili čebelarške turistične skupine, ki nas obiskujejo. V turizmu so ravno nočnine najzanesljivejši dohodek, ki bi lahko tudi Zvezi zagotovil del sredstev, potrebnih za redno vzdrževanje.

Zveza si je veliko prizadevala, da bi z nabiranjem sredstev pri članstvu in z varčnim poslovanjem zbrala za gradnjo čimveč sredstev. S stanjem 30,034.008 S-din na dan 31. decembra 1969 smo dosegli in malenkostno presegli po planu predvideno vsoto 30,000.000 S-din za konec leta 1969. Nekatera, žal, bolj redka društva, med njimi zlasti Čebelarško društvo Kamnik-Domžale, so se izkazala pri zbiranju denarja za ČIC izredno požrtvovalna in prizadevna. Če bi imeli vsaj 2/3 takih društev, bi ne bilo problema zbrati pri članstvu in naših prijateljih po programu predvidena lastna sredstva. Poleg tega se je Zveza skupaj s predsednikom sekcije za družbeno-ekonomska vprašanja kmetijstva in vasi Republiške konference SZDL Fr. Simoničem vztrajno borila za kredit 75,000.000 S-din pri Komiteju izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo. Kredit nam je bil tako rekoč že zagotovljen. Zagotovljen je bil tudi zmožen porok v družbeno politični skupnosti SO Domžale. Sekretariat za gospodarstvo — kmetijski sektor pa je zavzel, ko je bil vprašan za mnenje, odklonilno stališče, češ da je dovolj opuščenih šol in učilnic, kjer bi lahko dobili tudi čebelarji v okviru kmetijskega pouka potrebno znanje. Zdaj je naša naloga, da glede na specifičnost čebel in čebelarške stroke prepričamo Sekretariat za gospodarstvo o nasprotnem, da na tak način urejeno posredovanje znanja čebelarjem ne ustreza in da ne bo napredka v slovenskem čebelarstvu.

V podkrepitev našega stališča naj najprej navedemo nekaj podatkov:

V Jugoslaviji nimamo dejansko nobenega samostojnega čebelarškega inštituta. Na Veterinarski fakulteti v Beogradu je poseben oddelek za biologijo, ki se ukvarja tudi s čebelami. Na Veterinarski fakulteti v Zagrebu je Zavod za biologijo in patologijo rib in čebel, ki ima lastne čebele. Na Biotehnični fakulteti v Ljubljani je pri veterinarskem oddelku posebni sektor za bolezní čebel in rib brez lastnih čebel. Poleg tega je v Ljubljani še samostojni Zavod za čebelarstvo, ki pa ima po svojem delovanju bolj značaj podjetja kakor pa zavoda.

Poglejmo še nekoliko k sosedom čez mejo. V Zvezni republiki Nemčiji, ki je po površini celo nekoliko manjša od Jugoslavije ter ima slabše naravne pogoje za čebelarstvo, je ta čas okoli 400.000 čebelnih družin več kakor v naši državi. Na čebelarstvu dela 161 samostojnih čebelarških inštitutov in oddelkov za čebelarstvo pri zooloških inštitutih, ter 13 deželnih čebelarških šol, ki jih upravljajo deželne zveze za čebelarstvo. V Avstriji je 1 centralni državni čebelarški inštitut na Dunaju z izpostavo v Lunz am See. Poleg tega je še pet čebelarških šol ter 150 čebelarških potovalnih učiteljev. Šole upravljajo deželne zveze za čebelarstvo z lastnimi sredstvi ter z dotacijami zvezne in deželne vlade ter zbornice. V ČSSR je 1 centralni čebelarški inštitut v Dolu pri Libčicah, v okviru katerega deluje še 7 čebelarških izpostav v različnih bioklimatičnih razmerah. Poleg tega ima češkoslovaška čebelarška zveza dobro organizirano izobraževalno mrežo. V čebelarški zvezi so združena državna in individualna čebelarstva, ki uživajo od države izdatno finančno pomoč. Še bolje je preskrbljeno za izobraževanje in pospeševanje čebelarstva v Romuniji. Zato ni nič čudnega, če se je od mednarodnega čebelarškega kongresa leta 1965 v Bukarešti do danes dvignilo število čebeljih družin od 900.000 kar na 1,300.000. Gotovo pa nimajo navedene sosedne države tako vzorno urejeno izobraževanje čebelarjev zato, ker ne bi vedele kam z denarjem.

Po našem načrtu naj bi se v skladu z našimi razmerami in današnjimi mednarodnimi pogoji širilo znanje in uporaba znanja naših čebelarjev ter pospeševalo čebelarstvo takole:

V CIC bi prirejali posebne tečaje za: začetnike, napredne čebelarje, vzrejevalce matic, čebelarke potovalne predavatelje, čebelarke preglednike (potrebni pri zatiranju čebeljih boleznih v smislu smernic Mednarodnega urada za živalske bolezni), opazovalce in obveščevalce gozdnega medenja, mikroskopiranje itd. Ves pouk naj bi bil podan čim bolj nazorno s pomočjo ustreznih učil, s predvajanjem filmov in diapozitivov, s praktičnimi vajami v mikroskopiranju v laboratoriju in zunaj pri čebelnjaku. Tečaje bi vodil in organiziral vodja ČIC s čebelarskim mojstrom v sodelovanju z našo organizacijo.

Glavno delo vodje ČIC (biolog) in čebelarskega mojstra pa bi se začelo šele po opravljenih tečajih. Delo bi obstajalo med drugim v: registriranju in ocenjevanju podatkov o čebeljih rodovih na preizkušanju (250—300 čebeljih družin v čebelnjakih-preizkuševališčih); nadziranju delovanja plemenilnih postaj; v iskanju trotarjev za plemenilne postaje; inštruktaži vzrejevalcev in vodij plemenilnih postaj; sodelovanju s čebelarji pri splošni, primarni odbiri čebeljih rodov po čebelnjakih, kar je pogoj za racionalizacijo čebelarjenja; iskanju čebel z dolgimi rilčki, pomembnih za boljše opravevanje detelj (Kočevsko); sortiranje medov na podlagi mikroskopskih analiz cvetnega peloda v medu in inštruktaži za pridobivanje, konzerviranje in pakiranje peloda, matičnega mlečka in drugih čebeljih proizvodov po sodobnih metodah itd.

Delovni program bi sestavljal ČIC skupaj z našo čebelarsko organizacijo. V programu naj bi bile zajete tudi naloge in problemi, ki bi jih mogel uspešno, hitro in poceni reševati v sodelovanju s široko pospeševalno strokovno mrežo Apimondije — Mednarodne zveze združenj čebelarjev. Apimondija ima namreč ta čas pet stalnih strokovnih komisij z 20 specialnimi skupinami, v katerih dela okrog 120 čebelarskih strokovnjakov in znanstvenikov. Glede na to, da je Apimondija pridružena članica FAO, organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo in je njena dejavnost urejena v dejavnosti FAO s posebnim posvetovalnim statutom, bi bilo mogoče kriti stroške v zaprosenih primerih za čebelarske eksperte tudi iz sredstev FAO, namenjenih za te svrhe.

Sele pod strokovnim vodstvom ČIC, v katerem se bosta vodja in čebelarski mojster poklicno ukvarja s čebelarstvom, bi prišla do pravega učinka tudi delavnost naše čebelarske organizacije. Pogoji za izobraževanje so se torej tudi v mednarodnem merilu tako zelo spremenili, da je danes vprašanje, če nam je sploh potreben lastni čebelarski inštitut, oziroma če ni bolje in ceneje, da se pri svojem delu naslonimo na opisano pospeševalno mrežo Apimondije, ki ima ravno pri naših sosedih v srednji Evropi najmočnejšo zasedbo. Glede na pred desetletji še neslutene dosežke znanosti in tehnike in tem dosežkom sledeče integracijske procese na vseh področjih človeške dejavnosti, bi bilo naravnost nesmiselno in tudi škodljivo, če ne bi v čebelarstvu izkoristili teh ugodnosti. Osnovne pogoje za tak način pridobivanja znanja in njegove porabe si je naša organizacija z delom v zadnjih letih že ustvarila. Zato ne vidimo pri tem nobenih posebnih težav. S spominskimi proslavami ob 200-letnici delovanja in smrti Antona Janša, našega rojaka in prvega čebelarskega učitelja na Dunaju, ki bodo imele srednjeevropski, če ne evropski značaj, pa si bomo naš položaj v čebelarskem svetu še utrdili.

Takšno je naše stališče. Veliko smo se ukvarjali s problematiko izobraževanja. To je tudi naša dolžnost. Naša dolžnost je tudi, da pojasnimo za te stvari pristojnim organom, kakšno je in zakaj je takšno naše stališče v tej zadevi. Pa

tudi pristojni državni in družbeni organi so dolžni, da nam prisluhnejo in proučijo to stališče, ki je rezultat večletnega množičnega razglabljanja in proučevanja. Čebelarstva politika v bližnji preteklosti ni bila nič kaj posrečena. Skupnost je le predolgo nasledala skupini posameznikov v njihovih megalomanskih načrtih ter jim nudila skoraj neomejena denarna sredstva. Občani nosijo še danes bremena, ki izvirajo iz tega časa. Tudi naša organizacija je zgubila proti volji članstva in v nasprotju z veljavnimi predpisi na podlagi napačnega prikazovanja dejstev velik del svojega premoženja, ki bi nam povsem zadoščalo za uresničenje našega zahtevnega delovnega programa.

Naj preidem na drug, povsem nov, do zdaj pri nas skoraj neznan problem, na sodelovanje naših čebelarjev in krajevnih organizacij z veterinarsko inšpekcijo. Zadnji čas je namreč prišlo na terenu v nekaterih krajih do neljubih trenj, ki utegnejo imeti nevšečne posledice. Dva primera obravnava ta čas celo Republiški senat za prekrške. Tu se ne bom spuščal v podrobnosti, da ne bi s tem povzročal brezplodno debato. Povem naj le, da je Zveza proučila v podrobnostih ta nov problem in zavzela stališče, ki ga bo zagovarjala, ker ni v nasprotju z zakonom, zlasti ne z namenom zakona, da bi bile čebele zdrave in da se ne bi širile čebelje kužne bolezni. Kdo pa je bolj zainteresiran za zdrave čebele kot čebelar? Vsak napreden čebelar, h katerim štejemo prav gotovo prevaževalce, ve, da z bolnimi čebelami ne bo imel uspehov.

Pri obravnavanju te problematike z veterinarsko službo se bo Zveza ravnala po naslednjih predpisih in načelih:

V Parizu je Mednarodni urad za živalske kužne bolezni. Član tega urada je tudi naša država. S članstvom države v mednarodni organizaciji so združene ne samo pravice, temveč tudi dolžnosti, katere mora ravno zato, ker so mednarodnega značaja, izpolnjevati s toliko večjo pozornostjo. Mednarodni urad za živalske kužne bolezni je obravnaval pršičavost čebel že leta 1947, jo sprejel med kužne bolezni in priporočil enotne smernice za zatiranje in zdravljenje. Januarja leta 1954 je bila odkrita prvič pršičavost tudi v Sloveniji, in sicer v Mežiški dolini. Takrat je odpotoval v Švico v Liebfeld, Zavod za čebelje bolezni, naš specialist za čebelje bolezni dr. Leon Kocjan, da bi se seznanil s tamkajšnjim načinom zatiranja in zdravljenja pršičavosti. Na tem mestu izrekam dr. L. Kocjanu naše priznanje in zahvalo za dobro opravljeno nalogo. Vpeljal je zdravljenje pršičavosti s pripravkom folbeks, katerega še danes z uspehom uporabljamo. Republiška veterinarska inšpekcija pa je izdala za uravnavanje prometa s čebelami zaradi nevarnosti širjenja bolezni posebno okrožnico števil. VIII-18/3, od 24. 5. 1954, katero smo objavili tudi v Slovenskem čebelarju. Tako pri organiziranju zdravljenja prek čebelarstvih inšpektorjev oziroma preglednikov, kakor tudi v vsebini izdane okrožnice so zajete smernice Mednarodnega urada za živalske kužne bolezni, s katerimi se je seznanil dr. L. Kocjan v Švici. Po navedeni okrožnici so izšle naslednje leto še tri, ki se vse glede prometa s čebelami sklicujejo na prvo iz leta 1954.

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Z Č D S

ima na zalogi zdravila proti noseim i. s. Fumagilin in Fumidil-B, proti pršiči: Folbeks; proti ušem-krpljem: Fenotiazin tablete; knjige Sodobno čebelarstvo I. in II. del ter brošuro »S čebelami in čebelarji skozi stoletja«.

Tajništvo

VEČ ZAVEDNOSTI IN DISCIPLINE

LOJZE JANZEKOVIC

Naša organizacija sestoji iz družin, društev in Zveze. Ako vse te disciplinirano delajo, je poslovanje lahko, ako pa ne, je silno težko. Glejmo npr. družino. Kako mora ubogi blagajnik letati okrog, da pobere članarino, obveščati, on pa zanemarja svoj poklic in delo pri čebelah. Ali bi ne bilo lahko tu več zavednosti in discipline?

Poglejmo npr. telovadno društvo. Koliko vaj, priprav za nastop! In brez vaj, ali bi ne bilo društvo kakor čreda ovac? Pa vzemimo gasilce. Ako bi ne prišli na vaje, ampak le takrat, ko bi gorelo, bi se gotovo pred ljudmi blamirali, ker ne bi znali ravnati z brzgalno.

Med nami tudi večkrat gori pri čebelah! Ali se ne širijo razne bolezni? Ali boš sposoben bolezen likvidirati ali preprečiti? Boš tudi ti nevaren sosednim čebelarjem s svojim neznanjem? Pred leti sem pri pregledu družin, ki so bile na sumu, našel v dveh panjih hudo gnilobo. Kako sem moral čebelarja prepričevati, da naj uniči tisti družini, panja pa razkuži! Prišel sem še ponovno in le na mojo izrecno zahtevo je le uničil po gnilobi okuzena panja. To je vse neznanje in zaradi tega največ škode trpi čebelar sam.

In mi spadamo v družine, društva; ali se ne bi na leto udeležili vsaj nekajkrat sestankov, občnega zbora? Ne bi žrtvovali nekaj korakov do blagajnika družine in odšteli tistih nekaj dinarjev članarine pa še naročnino za Slovenskega čebelarja? Saj toliko bi moral že biti zaveden vsak naš član. Ali nisi dolžan zaradi čebel in sosednih čebelarjev biti član in naročnik Slovenskega čebelarja? Se zavedamo, da je v skupnosti moč? Naj bi kdo povedal tam v Ljubljani, pa še v Mariboru in v Prekmurju isto zahtevo. Bi kaj dosegli? Nikakor ne! Ako pa čebelarji — kmetje, delavci, profesorji in inženirji povejo, da to ni za čebelarje, je nazadnjaško, to pa že nekaj pomeni. Ali nismo letos prvič dosegli in dobili sladkor? Mogoče bo kdo dejal: »Saj ga nismo dobili vsi!« Pa tudi jaz ne! Vendar ne obsojam! Začelo pa se je le! Je bila pač napaka! Ali ga ti nisi v čebelarstvu nikoli »pofural«? Pa si tokrat šel z roko v lase z besedo, »res sem ga pofural«, pa še kako! Ako pa bi tvojo zmoto obesili na zvon javnosti, bi mogoče šel še enkrat z obema rokama v lase in dejal: »Aj sem ga pofural!« Tako je tudi bilo s sladkorjem. Bila je pač zmeta. Bo pa že bolje! Zasluge za sladkor ima, in upamo, da še vnaprej, pa le Zveza!

Še nekaj se je zgodilo v neki občini nekemu čebelarju. V dotični občini je veterinar odredil zaporo. Po pregledu čebel je dal čebelarju dovolilnico za prevoz v pašo. Na tistem območju kamor je pripeljal čebelar čebele v pašo, je zahteval tamkajšnji veterinar, da bi ga moral obvestiti, da bi bil navzoč pri razkladanju. Ker tega ni storil, je temu čebelarju odmeril visoko kazen. Zamislite si, kako more čebelar, ki vozi v Liko, obvestiti veterinarsko postajo, ko je morda sto ali več kilometrov oddaljena od pasišča! Iz nenadnih vzrokov pa morda čebel ne bi peljal, veterinar pa bi ga lahko na pasišču v Liki pričakoval. Kdo bi nosil stroške? Zaradi tega povejmo vsi čebelarji potom naših društev in Zveze, da je to nestrokovno in neizvedljivo. Čemu dva veterinarska pregleda? Saj še obsojenec ni dvakrat obsojen! Taka in slična nerazumevanja bodo zgladila Zveza in naša društva. Zato čebelarji, več zavednosti in discipline v naše vrste in držimo se parole: v skupnosti je moč!

ŠE O PITALNIKU — KOZARCU

Tov. ing. Franček Šivic omenja v svojem članku v SC št. 2/70, stran 42, med drugim tudi pitalnik kozarec. Strinjam se z njegovim opisom in pripominjam, da ga sam že 2 leti uspešno uporabljam. Namesto plastičnega pokrovca in vrtanja lukenj uporabljam platneno, že izprano krpo (za gostejšo raztopino je uporabnejša sanitetna gaza, dobi se v apoteki), pritrjeno z gumijastim obročkom (delček stare zračnice od dvokolesa).

Menim, da vsak čebelar krpo in gumijast obroček lažje nabavi kakor pa plastični pokrov, ter tudi ceneje. Učinek pa je nedvomno enak, ali še boljši, glede na večji obseg propustnosti raztopine. Poizkusite, ne bo vam žal!

USPEŠNOST ČEBELARJENJA IN IZBIRA PANJA

LOJZE KASTELIC

(Nadaljevanje in konec)

V drugi številki Slovenskega čebelarja smo objavili članek Uspešnost čebelarjenja in izbira panja, v katerem je tov. Lojze Kastelic zastavil precej pomembnih vprašanj. Pri tej priliki je uredništvo naprosilo naše sodelavce in druge čebelarje, ki so ali pa še čebelarijo v različnih panjih, naj pošljejo svoje kritične oziroma dopolnilne pripombe. Nekatere smo objavili v 3. in 4. številki našega glasila.

Ker smo pa glede tega dobivali vedno več prispevkov, ki jih zaradi omejenega prostora ne moremo objaviti, je redakcijski odbor izročil vse te prispevke tov. Kastelicu z željo, naj v svojem nadaljevanju in zaključni besedi obravnava najpomembnejše misli v teh člankih.

Prepričani smo, da bodo avtorji prispevkov razumeli naš položaj in odločitev.

Uredništvo

K mojemu članku pod gornjim naslovom v drugi letošnji številki Slovenskega čebelarja je uredništvo pripisalo opombo, v kateri prosi sodelavce in ostale čebelarje za dopolnilne predloge in pripombe, katere naj bi pri objavljenem nadaljevanju članka upošteval. Prošnji se je odzvalo le nekaj čebelarjev.

Menim, da je to najzgovornejši odgovor! Slovenskim čebelarjem pač ni do duhovičenja okrog ustreznosti panja, vsaj ne sedaj, ko je pred njimi na kupe neprimerno bolj nujnih problemov! Na vseh zborih, sestankih in drugih pogovorih morajo ugotovljati, da so v svojem napredku stagnirali, da so od družbe nekako potisnjeni na stran, še več, da je največja pridobitev njihovih prednikov — enotnost — močno nagrizena. S polemiko o ustreznosti panja teh problemov ne bomo rešili! Če že ne zaradi drugega, jim v tem trenutku zaradi tega ni potrebna. Vendar ...

Vendar upam, da ne bom preveč pristranski, če ugotovim, da je ravno panj tisti dejavnik, kateri v določenem smislu najbolj nagriza slovensko čebelarsko enotnost, tako organizacijsko, kakor tudi v načinu čebelarjenja ter oskrbovanja čebelarjev. Kar zamislimo si čebelarja-začetnika Andreja, kateri bi poslušal nasvet nepodpisanega svetovalca v 9. številki revije »Moj mali svet«, 1969. l. in začel čebelariti v nakladnih panjih! Ko se bodo njegovi tovariši na sestankih pogovarjali o raznih uspešnih ali neuspešnih posegih v svojih AŽ panjih, jih on ne bo razumel in bo s svojim amerikancem že vnaprej izključen iz pogovora. Ko mu bo zmanjkalo tega ali onega — morda satov — mu tovariš ne bo mogel priskočiti na pomoč, ker mu pomoč ne bo koristila. Orodje in ostale potrebščine si bo moral izvečine nabavljati v drugih republikah, ali celo zamejstvu itd. Ali ni več kot na dlani, da bo začetnik Andrej prej ali slej osamljen in zagrenjen, opustil čebelarjenje? Če pa bo vztrajal, ali ne bo prisiljen oddvojiti se od ostale bratovščine in se priključiti tistim, ki so mu njegov nakladni panj svetovali, pomagati pa mu verjetno tudi oni ne bodo mogli pri njegovih vsakdanjih skrbih. (Če pa je, kar ni izključeno, ravno to cilj svetovalcev nakladnega panja začetnikom, je to vsekakor velik greh tako do celokupnega čebelarstva, kakor tudi vsakega začetnika posebej!).

Najtehtnejše besede o ustreznosti panja sem prečital v članku tov. IVANA RAKA na 210. strani lanskega Slovenskega čebelarja. Z njegovo ugotovitvijo z vsem srcem soglašam, zato naj mi ne zameri, če jih navedem: »Osnovna prednost nastavnega panja je in ostane enostavnost pri opravljanju čebelarskih del v njem, ostale so pa drugotnega značaja in so, če jih čebelar izkoristi, drugače jih pa tudi ni. Tudi najboljši uspehi se lahko dosežejo v panjih drugih sistemov, toda neizpodbitno je — z več truda!«

Morda k tej ugotovitvi še tole:

Pri današnji stopnji razgledanosti in poznavanja čebelarskih modrosti povprečnega slovenskega čebelarja, bo prednosti, ki so pri nakladnem panju »drugotnega značaja« veliko laže dosegel pri svojem, že desetletja udomačenem in preizkušenem žnideršiču, kot pa pri tujem amerikancu. Pri 10 ali 20 družinah — kolikor jih ima povprečen slovenski čebelar — tudi malo več truda ne bo odveč, saj mu je delo pri čebelah v zadovoljstvo in veselje! Če k temu dodamo še ugotovitve prejšnjega odstavka, da se bo počutil kot bela vrana med

svojimi tovariši vsak, kdor bo čebelaril drugače kot njegova okolica, pridemo zlahka in povsem do zaključka:

Z ozirom na razširjenost AŽ panja na celotnem območju naše republike in z ozirom na preizkušen način čebelarjenja v njem, kakor tudi z ozirom na enotno organizacijsko in oskrbovalno politiko, naj bi imel med slovenskimi čebelarji — posebno začetniki in amaterji z manjšim številom družin — edini domovinsko pravico Alberti-Znideršičev listovni panj z enotno mero satov ter njegovi pomožni panji.

Zaradi »enostavnosti opravljanja« (in morda še zaradi nekaterih drugih prednosti), bi bilo priporočljivo uvajanje nakladnega panja le specializiranim čebelarstvom — za proizvodnjo matičnega mlečka in cvetnega prahu je neprimerno boljši — in čebelarstvom z večjim številom družin, kjer je čas, porabljen za opravljanje, že važen dejavnik za uspešnost. Tu in edino tu mu je mesto med slovenskimi čebelarji, tu ima tudi dovolj prostora, da pokaže svoje prednosti. Če jih bo, ga bodo čebelarji radi sprejeli in osvojili način čebelarjenja v njem. Sele takrat ga bomo lahko priporočali tudi začetnikom. Do takrat pa so taki nasveti več ali manj odraz osebnih ambicij in subjektivnega gledanja na razvoj slovenskega čebelarstva, ne pa progressa in interesa čebelarjev!

Naj nas ne zavajajo pisanja o uspehih v nakladnem panju drugod! Npr. v letošnji prvi številki Slovenskega čebelarja članek Ivana Kranjca, ali v prvi letošnji številki revije Moj mali svet članek čebelarja I. B. Prvi opisuje uspehe hrvatskega čebelarja, drugi pa uspehe koroških čebelarjev. O svojih ne povesta ničesar, čeprav oba čebelarita v nakladnem panju! Pri tem najbrž pozabljata, da je čebelarjev čebèr prav tako raztegljiv pojem kot lovčev zajec ali ribičeva riba in argumentacija po sistemu »rekla-kazala« ne more biti zadostna za tako kategorične zaključke, kakršne navajata! Vsaj za mene je trditev znanega ljubljanskega čebelarja Mažgona, da si upa v znideršiču pridelati najmanj 10 kg medu več, kot v amerikancu, pomembnejša, kot pa sfrizirano teoretiziranje o uspehih v nakladnem panju! Ker je zrasla na domačem zelniku!

Verjetno je edini, kateri bi utegnil zadovoljivo odgovoriti na vsa zastavljena vprašanja, tako imenovana poskusna postaja Zavoda za čebelarstvo v Dolskem. Tam se namreč že poldrugo desetletje čebelarji z večjim številom nakladnih panjev. In ker je bilo čebelarstvo ves čas v družbenem sektorju, morajo biti nekje podatki o vsakoletnih uspehih in neuspehih.

Roj, roj, roj! Čebele rojijo! Tudi mali Slavko je zaživel s čebelami

S primerjanjem teh podatkov s podatki uspehov in neuspehov enakovrednega čebelarstva v AZ panjih, bi z lahkoto dobili najverodostojnejšo podobo enega in drugega sistema v naših prilikah. Žal ti podatki niso znani naši čebelarji javnosti, čeprav bi, z ozirom na to, da je čebelarstva poskusna postaja v Dolskem ves čas obstajala subvencionirana od družbe, imeli vsi čebelarji pravico izvedeti, kakšni so rezultati! Strokovno vodstvo tega poskusnega čebelarstva se namreč v svojih prispevkih, ki so dostopni čebelarskim krogom, omejuje zgolj na opisovanje — bolje, prepisovanje opisa nakladnega panja ter načina čebelarjenja v njem, nikjer pa še nisem zasledil statistično obdelanih rezultatov te, za slovensko čebelarstvo zelo pomembne poskusne postaje! Žal se tudi na prošnjo uredništva, naj bi z združenimi močmi slovenski čebelarji poizkusili zbistriti sliko o ustreznosti panja pri nas, s te postaje ni nihče oglasil!

Za zaključek ne bo odveč, če povem še tole.

V l. 1953—54 sem vodil v Sisku na Hrvaškem med brigadirji, ki so gradili železarno, čebelarji tečaj za začetnike. Prav v tem času se je razplamtela med čebelarji sosednje republike zelo ostra polemika, katera vrsta in kakšen panj naj bi se uveljavil na njihovem območju kot enoten, nacionalen panj. (Kot je znano tega problema še do danes niso zadovoljivo rešili!). Vsi so si bili na jasnem, da je »šarenilo« v pogledu panja, največja cokla za napredek čebelarstva pri njih. To sem krepko občutil tudi sam, ko sem razkladal čebelarske učenosti znanja željnimi začetnikom. Silno težavno, največkrat pa sploh nemogoče mi je bilo opisati določen poseg v panju, ne da bi moral opisati vsaj štiri načine, se pravi vsaj za tiste panje, kateri so prevladovali. (Pološka, Dadant-Blatt, Langstroth-Root in Alberti-Znidersič). Zanesljivo so se s podobnimi težavami ubijali tudi drugi čebelarski učitelji, enako verjetno tudi tvorci čebelarske literature. Razumljiva je bila torej njihova velika težnja po tipiziranem, standardnem panju. Čeprav je pri tem vsak poskušal prikazati svoj panj kot najpriladnejši in najboljši, ni bilo vprašanje, kateri panj naj bi se uveljavil, tako izrazito, kot to, da se uveljavi in vpelje enoten.

Tedaj sem bil zelo ponosen, da sem sin naroda, ki je podobna stremjenja že zdavnaj uresničil. Članica izpitne komisije iz Kmetijske postaje v Sisku, ing. agr. Dj. N. mi je laskavo dejala: Lahko vam Slovencem, ko imate en panj in en način čebelarjenja!

Da, lahko nam . . .!

Na moje pisanje v drugi številki Slovenskega čebelarja, str. 34, da trditev, da so naši predniki pred dvesto leti čebelarili v prav dobrih nakladnih panjih, ni povsem v skladu z zgodovino čebelarstva, sem dobil pripombo. Pripomba je delno umestna, zato pisanje dopolnujem:

V Janševih časih in verjetno že precej prej, so naši predniki razširili delovni prostor čebelarstva na ta način, da so izrezali večje ali manjše luknje — vehc — na vrhu panja plemenjaka in nanj poveznili drug, prazen panj s prav tako luknjo na dnu. Skozi luknje so se potegnile čebele v nastavljeni prazni panj, tam zgradile satje ter na ta način povečale svoj delovni prostor. Znani in zelo sloveči čebelar Peter Pavel Glavar je šel v tem pogledu še malo dlje, in je namesto nastavkov dajal plemenjakom tudi podstavke, tako da je dobil panj kar v štiri nadstropja, kot to lepo opisuje v 3. številki Slov. čebelarja iz l. 1967 Viktorijan Demšar na str. 90.

Če se bo za tako nastavljeni in podstavljeni panje uveljavil izraz »nakladni panj«, je seveda moje pisanje napačno. Menim pa, da bi po taki terminologiji postali nakladni vsi panji, pri katerih se širi delovni prostor čebelarstva navzgor ali navzdol. Med temi tudi naš Alberti-Znidersičev panj, ki s svojim mediščnim prostorom omogoča, oziroma zahteva isto.

Če pa se bo izraz »nakladni panj« omejil le na tiste vrste panjev, katerim je poleg širjenja prostora s pomočjo nastavkov ali naklad navzdol in navzgor osnovna karakteristika upravljanje od zgoraj in individualno postavljanje — torej ne zlaganje v skladnice — potem je moje pisanje pravilno. O tem bodo pač morali odločiti čebelarski zgodovinarji in terminologi.

Kot sem že omenil, je poslalo na pripombo uredništva svoje pripombe nekaj čebelarjev. Med njimi le dva, ki se nanjo sklicujeta, in sicer TONE NARED, katerega prispevek je bil objavljen v četrti lotošnji številki, in JOŽE RESNIK. Oba, posebno še tov. Resnik lepo razpredata svoje misli, iz katerih je prav lahko zaključiti eno samo pravilo, katerega povzeman po tretji točki Resnikovega pisanja: »Za vsak panj je potrebna določena tehnologija. Panj brez tehnologije, je kot stroj brez navodil za uporabo.«

Saj to je tisto, tov. Resnik! Mi pa smo ustanovljali veleobrate, naselili na tisoče novih amerikancev, namesto tehnologije ali vsaj kolikor toliko zanesljivih navodil, so nam iz zamejstva naši strokovnjaki prinesli vse nekaj drugega!

Žal ne poznam dovolj niti Kirarjevega panja, o katerem pišete v svojem prispisku, niti njegove tehnologije čebelarjenja, vendar se prav rad strinjam z Vami, da je z ozirom na to, kar navajate: »Kirar ne le skonstruiral 2 panjska sistema, temveč dognal za te panje ustrezno tehnologijo ali obratno, da je na podlagi tehnologije konstruiral panje« njegov panj nasproti amerikancu, vsaj za zdaj v prednosti pri nas.

Prispevek pod naslovom »Še nekaj o panjih« je poslal tudi tov. ALOJZ HORVAT. V njem opisuje panj, kakršnega je sestavil sam. Njemu in drugim — takih je širok naš domovine še precej — bi rad povedal tole: V prejšnji številki Čebelarja sem prečital oglas Bojana Sobočana. Njegov oče se je pred nekaj leti ponesrečil, sam pa ne more čebelariti, zato sta se s sestro odločila, da bosta čebele prodala. Kot kupec sem se javil tudi jaz. Ko sva prispela k čebelnjaku mi je povedal, da imajo — sicer Znidersičevi panji — malo nižje okvirje, za katere je mislil njegov oče, ko je panje naročil pri mizarju, da so boljši. V mislih sem takoj znižal vsoto,

katero bi bil pripravljen plačati, za polovico, najraje pa čebel sploh ne bi kupil, čeprav so prav lepe in lepo oskrbovane . . .

Zelo tehtne misli podaja v svojem prispevku: »Obtoženi panj z naklado« JOZE VOSTNER. Pa ne morda zato, ker kot pravi: »Skoraj v celoti pritrjujem« trditvam v mojem članku, temveč zato, ker je v teku svojega devetletnega čebelarjenja z X nakladnimi panji prišel predvsem s prakso do zaključka, da v njegovih razmerah Znidarski prekaša amerikanca. Čeprav je morda v svoji »obtožbi« do amerikanca prestop.

Po objavi mojega članka in pripombi uredništva v zvezi z njim, sem se najbolj bal očitka, katerega mi je povedal tov. IVAN KRAJNC z besedami: »S priporočanjem AŽ panja delaš medvedvo uslugo ZČDS: zapiraš vrata progresu v slovenskem čebelarstvu! Ni mi dovolj odprto vprašanje: Kaj bi odgovoril on, če bi ga 8.000 čebelarjev, katerih vsaj 80 odstotkov čebelarji v AŽ panju, preko svojih predstavnikov vprašalo za mnenje o ustreznosti panja? Sicer pa: Znidarska priporočam predvsem le začetnikom in športnim čebelarjem v pričanju, da se bodo z njim laže znašli v naši organizirani bratovščini! Tudi najuspešnejši bodo z njimi! To pa seveda ne velja za velika, specializirana čebelarstva, kajti — mimogrede — tudi sam čebelarim v 200—300 amerikancih!

Tovariš čebelar IVAN RAK! Vaš prispevek naslovljen na tov. urednika Menceja, po vsebini pa odgovor na članek tov. Predana v 12. številki lanskega Čebelarja: »Paberki iz obiska velikega čebelarja obrata Mirošan« sem — po Vašem priporočilu, da pač mora nekdo v uredništvu nepravilnosti popravljati — dobil v roke jaz. Menda zato ker je govora o panju! Toda zdi se mi, da Vaši članki — objavljeni in neobjavljeni, daleč presegajo okvir ozke polemike o ustreznosti panja pri nas. Vaše znanje, izkušnje in strokovnost v zvezi z nakladnim panjem, so visoko nad povprečjem celo tistih čebelarjev, ki se počutijo tu doma. Prav tako po poštenosti! Skratka, daleč ste pred nami, zato Vas ne razumemo, zato se uredništvo težko odloči, da bi Vaše članke objavilo. Bralo bi jih morda nekaj čebelarjev, Slovenski čebelar pa je namenjen 8.000 in še več bralcem!

Rad verjamem, da so uredništvu »Pčele« Vaši članki dobrodošli. Priporočanje LR panja, ki naj bi postal pri naših sosedih eden od standardnih panjev, je pri njih sedaj v modi, zato so jim dobrodošli vsi prispevki v zvezi s tem. Tudi v uredništvu »Kmečkega glasa« oz. revije »Moj mali svet«, kjer — po pisanju sodeč — odgovorni urednik za »Čebelarске novice« nekako pozablja, da v naši republikli čebelarimo skoraj izključno z AŽ panji, izgleda, cenijo Vaše članke. Za Slovenskega čebelarja pa iz zavedenih razlogov vsaj za sedaj niso primerni, seveda le tisti, ki govorijo o panju, pa čeprav ste Vi najbrž najbolj poklicani za razprave s tem v zvezi. Pa brez zamere!

Ne kot zagovorniku, pač pa kot proučevalcu nakladnega panja pri nas, bi vam rad postavil vprašanje: Kaj mi koristi in panju 100—120 tisoč čebel po kostanjevi paši, če ne zamedí hoja ali kaj drugega v tem času, kar se tako redko dohaja pri nas? Vsi namreč na ves glas poudarjamo: prostornost, zalega, številnost! Ko pa v tej prostornosti s to zalego čebele dosežejo zaželeno številnost, prenehajo paše in moč družine skopni v brezdelju! Seveda, če bi imeli redne glavne paše v juliju in avgustu, ali pa take čebelarje in take možnosti, da bi imeli nabit tako prostorne panje zredi maja! Tako pa . . . najbolje, da se pričrúžimo mnenju tovariša SVETOZARJA IPAVCA, ki je po treh letih čebelarjenja z več sto nakladnimi panji vzklíknil: »To je — nakladni panj namreč — tovarna za meso, ne pa za med!«

IZKORISTIMO PROSTOR ZA VRATCI

IGOR FRANČIČ

Nekateri naši čebelarji godrnjajo, češ da je naš AŽ panj premajhen in da imajo veliko preglavic s preprečevanjem rojenja in s tem v zvezi veliko dela s prestavljanjem in nastavljanjem satja ipd. Vendar se raje vprašajmo, če smo sploh že izkoristili vse možnosti, ki nam jih lahko nudi!?

Na eni strani se spuščamo v zamotane in izvajamo zamotane zamudne protirojilne ukrepe, na drugi strani pa spregledamo osnove, tiste, ki jih lahko mirno uvrstimo med zunanje intervencije in ki nam vzamejo najmanj časa. Z zapiranjem praznega prostora za vratci naravnost silimo družino k rojenju, potem se pa na vse pretege čudimo, da niso vsi naši ukrepi skupaj prav nič zalegli.

Ko se družina spomladi malo bolj razvije, se uboge živalce drenjajo v tistem malem prostoru med satniki in mrežico na oknih tako, da se včasih kar izboči pod pritiskom tisočerih teles, ki se zaman poskušajo umakniti iz satov, mi pa si v svoji kratkovidni vnemi manemo roke in uživamo ob pogledu na močne družine. Ker se ne morejo umikati za satje, najdejo v obupu drug zasilen izhod — rojenje — in s tem povečajo prostor! Mi pa kislih obrazov lovimo roje!

Prostor za vratci nam služi za nameščanje zimskega opaža in zelo prav nam pride tudi pri krmiljenju čebel. Tega prostora za druge namene skoraj nismo uporabljali.

Predlagam torej, da bi že znani sistem protirojilnih ukrepov, ki jih na tem mestu ne bom ponavljal, vključili še odstranjevanje mrež iz okenc in bi s tem omogočili čebelam umik za satje.

Naj vam povem, kako sem prišel do tega zaključka.

Panj imam na balkonu, tik ob južni strani hiše, tako da je poleti tam silno vroče; panjeva streha se na soncu tako močno segreje, da se tali vosek, torej včasih tudi čez 62° C.

Po nekem mojem posegu v gnezdo sem nato pozabil namestiti okenci nazaj v panj, ga zaprl in pogledal ponovno vanj proti večeru, ko so bile pašne čebele že »doma«. Čebele

so visele v velikanskem ploščatem grozdu čez vso zadnjo odprtino panja prav do tal. Mimgrede sem pogledal še proti žrelu in mi ni ušlo, da ni bilo zračenje panja posebno intenzivno. Na bradi je bilo kakih osem, deset čebel, ki so ventilirale. Spomnil sem se, da je večkrat pred tem dogodkom visel pod brado velik grozd čebel, zračenje panja pa je bilo potem manj intenzivno kot takrat, če ni bilo tega grozda in je bila brada dobesedno natrana čebel, ki so pahljale. Če je priletela pašna čebela, se sploh ni mogla dotakniti lesa, ampak je kar po čebeljih telesih zlezla v panj. Kakšna razlika! Namestil sem nato okenci v panj, kar ni bilo zaradi visečih čebel niti najmanj enostavno in panj zaprl. Drugi dan se je proti večeru ponovilo. Zopet je visel pod brado velik »roj«. In ko sem okenci naslednji dan zopet odstranil, nobenega grozda. Vraga, sem ugotovil, saj mi čebele kar direktno signalizirajo, naj vendar že pustim tisti okenci pri miru in naj ju ne vračam v panj. In res sem tako storil. Od tedaj ni bilo pod brado nobenega »roja« več, čebele pa so se vedno po končani paši zadovoljno zbirale v panju zadaj za satjem. To mi je dalo misliti. In premišljeval sem, veliko!

S tem, da omogočimo čebelam umik v prostor za satjem, smo dejansko povečali panj in to kar za 20 litrov!

Zdi se mi, da še vse premalo izkoriščamo možnosti, ki nam jih nudi AŽ panj. Tisti, ki imajo okenca z mrežastimi vložki, naj te odstranijo, tisti pa, ki imajo starejše panje, pa naj odstranijo kar celotna okenca! Če samo pomislim, kako vztrajno in točno sem zapiral čebelam ta prazni prostor za satjem, kot da ta del panja ne bi bil namenjen njim, ampak samo nam, se zgrozim! Za pitanje in za zimsko odejo in pika! Stare čebele (pašne) opravijo svojo biološko funkcijo v naravi, na paši in nimajo na satju med dojiljami kaj iskati, posebno še, če je dovolj toplo. Če se nenadoma ohladi, pomagajo s tem, da se pomaknejo nazaj med satje, uravnavati, vzdrževati najpovoljnejšo temperaturo v gnezdu za razvoj zalege. Vendar samo, če je zunaj hladno. Ko pa se enkrat dovolj ogreje in se približujejo družine višku razvoja (rojenje!), pa moramo nujno odstraniti okenca, da se stare čebele lahko umikajo za satje, saj s tem omogočajo dojiljam lažje gibanje po satju in boljše prezračevanje gnezda, kar odstranjuje občutek utesenjenosti in s tem tudi posredno rojenje. Če torej pravočasno odstranimo okenca, dosežemo to, da je vedno na satju samo toliko čebel, kot je nujno potrebno (dojilje), torej vedno brez pašnih, ki so ali na paši, ponoči in ob slabem vremenu pa za satjem in je torej stanje tako, kot da jih sploh ne bi bilo v panju!!! Tako smo dosegli, da se družina za to količino pašnih čebel bolj razvije, da bi šele moglo priti do pojave utesenjenosti, vendar smo medtem že pridobili na času in tisto nevarno obdobje rojenja že skoraj prebrodili.

Ta prostor za satjem pa ni malo pomembna stvar. Meri nekako 20.000 cm³ in če računamo naprej 3 čebele na 1 cm³, pridemo do številke 60.000 čebel. Ni še tako močne družine, da bi ne spravila v ta prostor vseh svojih pašnih čebel in še del mlajših povrh.

Če ima družina 25.000 pašnih čebel in je v vsaki ulici okroglo 5000 čebel, odide torej v ta prostor 5 ulic čebel, ostale pa so za to količino čebel, toliko manj natrane. Lahko bi še izračunali, koliko čebel potem še ostane v posameznih ulicah, pa mislim, da to ni niti potrebno in bo že na podlagi teh dejstev vsakomur jasno, kaj bi to pomenilo za nadaljnjo asanacijo našega panja.

PRODAJA IN UPORABA MEDU

FRANC CEROVSEK

Prav v začetku moram omeniti, da nimam namena sedaj govoriti o koristi medu za človeški organizem, kajti to mora vsak čebelar dobro poznati; mnogo bolj kot pa kupec medu. Vemo, da smo v naši državi po potrošnji medu bolj med zadnjimi v Evropi. Mnoge države poleg svojega pridelka uvažajo še večje količine medu od drugih. Ako primerjamo porabo alkoholnih pijač z medom, moramo žalostni pripomniti, da predstavlja med pri naših ljudeh pravi luksuz.

Navadno pričnejo hoditi ljudje k čebelarju z lonci in kozarci po med, kadar obolijo za gripo, na pljučih in pri raznih drugih boleznih. Ej, prijateljčki, kje ste bili poprej?! Med ni lekarniška hrana in tudi po taki ceni, kot je danes, je vsakomur dostopen. Med naj uživajo tudi zdravi ljudje, kakor drugo hrano za okrepitev.

Pojdimo dalje in prisluhnimo našim narodnim pesmim in slišali bomo opevanje vina: »vince je močno, zdravje nam da...« Nisem pa še slišal po radiu pesmi,

ki bi opevala med ali mleko. Beremo večkrat, kako zdravniki kritično omenjajo, kako smo v alkoholizmu na vrhu lestvice v Evropi, vendar zdravilne vrednosti medu prav malo ali celo nič ne priporočajo.

Težko je prepričati nepoučenega kupca, ako se mu kupljen med skristalizira: »To pa je že sladkor v zrnju, saj je vendar bil tako tekoč, ko sem ga kupil!« Navadno gre tak kupec k drugemu čebelarju tiho ali s hrupom, odvisno od temperamenta, z »dokazi«, da je postal iz medu zopet sladkor.

K temu naj dodam le to: Že samo ime nam pove, da so nekoč in še danes ponekod imenujejo strd namesto med. Nekatere vrste medu zelo naglo kandirajo. Prej ali pozneje se vsak med strdi. Na Gorenjskem je treba smrekov med (in morda tudi druge vrste) naglo iztočiti, sicer se strdi v satju. Na Primorskem pa med iste vrste ostane vse leto tekoč do zime, ko temperatura nizko pade.

Ako bi kupec bral nekje o medu, da ob nizki temperaturi pristen med skristalizira, ne bi sumil v pristnost medu in raznašal take nenavadne novice okrog.

Mnenja sem, da bi morali voditi večjo propagando za večjo uporabo medu. To bi dosegli z objavo tovrstnih člankov v časnikih in revijah. Z malo truda pa naj bi izdali v veliki nakladi manjše knjižice ali brošurice o zdravlilstvu, uporabi in sestavi medu.

Tovariši čebelarji, ako nam uspe prepričati večino ljudi, da bodo čim več segali po medu, se bi povečalo povpraševanje in uporaba medu na domačem trgu. To bi bilo tudi jamstvo za sorazmerne stabilne cene našemu pristnemu medu.

Čebelnjak tov. Hermana Urban-
čiča iz Ribnice

V našem glasilu smo objavili že več fotografij vzornih čebelnjakov. Ker namerava zbrati redakcijski odbor v svoji fototeki čim več fotografij svojstvenih čebelnjakov, prosimo vse vas za sodelovanje. Fotografije pošljite naši redakciji.

Uredništvo

NEKAJ NASVETOV

Darinka Bukovec

Medenjaki s kosmiči

4 velike žlice tekočega medu

6 dkg sladkorja

1/8 kg surovega masla

25 dkg kosmičev

5 dkg seseklanih orehov

1 čajno žličko cimeta

in limonin obrub

Med, maslo in sladkor segrej, dodaj kosmiče, orehe in cimet. Shlajeno daj v dobro namaščeno posodo in peči 30 minut.

Medeni kolači

14 dkg medu

14 dkg sladkorja

28 dkg moko

2 jajci

1 dl mleka

1 žličko sode bikarbone

1 žličko cimeta

1 žličko ruma

po želji orehi, rozine, arancini, obrub

limone

Med zavri, vlij v skledo, nato dodaj mleko in cimet ter mešaj, da se ohladi. Jajci v mikserju dobro speni s sladkorjem in dodaj v skledo, dobro stepaj in polagoma dodaj moko s sodo bikarbone. Nato dodevaj zrezane orehe, rozine, katere prej ovlaži z rumom. Nadev potresi z moko. Posodo dobro namaži in potresi z moko; napolni jo do 2/3, ker se snov zelo dvigne, in peči približno 3/4 ure.

NAJNOVEJŠA DOGNANJA O DONOSNOSTI SADNEGA DREVJA,

OPRAŠENEGA PO ČEBELAH

MARTIN MENČEJ

Radijsko predavanje

Letošnja zima se je s težavo poslavljalja in nikakor ni hotela odstopiti mesta pomladnemu razpoloženju. Zato pa sedaj sončni žarki s toliko večjo silo izvablajo zelenje in kmalu bodo sadni nasadi in vrtovi odeti v bujno pisan plašč raznobarnih cvetov. Zato naj še danes spregovorimo o najnovejših dognanjih glede pomembnosti oprasha tega cvetja po čebelah. To je potrebno še toliko bolj, ker pri nas še kar naprej uporno molčijo o tem vprašanju prav tisti, ki so prvi poklicani, da nekaj rečejo; v novejšem času pa slišimo tu pa tam tudi glasove, da za oprasha sadnega drevja niso potrebne žuželke, se pravi čebele, ki v glavnem pridejo v poštev, češ da veter zadovoljivo opravlja ta posel.

Znano je, da npr. lastniki obsežnih sadnih in poljedelskih kultur v ZDA plačujejo čebelarjem pomembne vsote, da ti pripeljejo v času cvetenja svoje čebelne družine na pašo v bližino njihovih nasadov. Na podlagi izkušenj so tam prišli do spoznanj, da na ta način pridejo do pomembno večjega in kvalitetno boljšega pridelka.

Na posvetovanju znanstvenikov in čebelarskih praktikov, ki je bilo ob priliki 22. kongresa mednarodne zveze čebelarskih združenj preteklega leta v Münchnu, je bilo glede tega povedano toliko pomembnih dognanj, da ne bi smela mimo njih noben sadjar in vrtnar. Iz obširnega tovrstnega gradiva lahko povzamemo naslednje: Na temelju vseh dolgoletnih in napornih raziskav in proučevanj smo prišli do spoznanj, da čebele niso le koristne za oplojevanje sadnega drevja, ampak so neobhodno potrebne, medtem ko je pelod, prinešen z vetrom, mnogo manjšega pomena.

Taki zaključki mednarodnega zbora znanstvenikov samo potrjujejo in podkrepljujejo rezultate, do katerih so prišli v stavropoljskem kmetijskem inštitutu po triletnem skrbnem in napornem proučevanju. Na vseh vrstah jablan (reneta in papirova) so na poseben način izolirali cvetove in jih določili za oprasha **samo po čebelah**; hkrati so pa na drevesu pustili enako število cvetov za **svobodno oprasha**. To so bili kontrolni cvetovi. Pokazalo se je, da se kontrolni cvetovi mnogo hitreje osipajo kot oprashi, ki so bili namenjeni čebelam. Glede plodnosti po čebelah oprashenih cvetov so pa dobili naslednje rezultate: medtem ko so na enem hektaru jablanovega nasada (nasad je bil star 10 let in je bilo na drevesu 3200 cvetov) dobili 444 plodov, pa so dobili od cvetov svobodnega oprasha

ševanja le 197 jabolok; na tej površini so imeli tri čebelne družine. Če je pa bila samo ena čebelna družina na dveh hektarih nasada enake starosti, so pa dobili le 241 plodov, od cvetov svobodnega opravevanja pa komaj 91 plodov. Se pravi, da plodnost ni odvisna samo od opravevanja po čebelah, ampak v enaki meri od tega, koliko čebel je obiskalo cvetove. Čim več čebel je bilo na cvetju, tem več je bilo plodov.

Podobne poskuse so delali na višnjah in marelicah. Na podlagi raziskav so prišli do zaključkov, da od čebeljega opravevanja ni odvisna samo količina, ampak tudi odpornost in kvaliteta plodov, kar je še posebno važno.

Veliko posvetovanje znanstvenikov v oktobru mesecu lanskega leta v Kijevu, ki sta ga organizirala oddelek za živilorejo in rastlinstvo zvezne akademije znanosti in čebelarški inštitut v Kijevu, ni pokazalo samo pomena opravevanja cvetja po čebelah glavnih vrst sadnega drevja, ampak vseh entomofilnih rastlinskih kultur. Glede tega je dopisni član akademije znanosti prof. Melničenko med drugim povedal, da je danes najcenejše biološko sredstvo za povišanje donosa entomofilnih kultur čebelje opravevanje in da planirano opravevanje rastlin po čebelah vrača gospodarstvu vsako leto 10—12-kratna vložena sredstva. Na istem posvetovanju je pa znanstvenik Nesterov v svojem referatu poudaril, da čebelje opravevanje poviša donosnost plodov za 20—47,5 %. Lahko si mislimo, kolikšen je lahko končni letni efekt v državi, v kateri zavzema sadno drevje 3.600.000 ha površine, od tega je pa polovica jablan.

In pri nas? — No, pri nas nimamo nobenih tovrstnih izkušenj, ker ni bilo raziskav; nenehno pa govorimo o pomenu sadja v dnevni prehrani, o izvozu sadja in sadnih izdelkov ter s tem v zvezi o devizah. — V Sloveniji smo imeli po približnih podatkih 1962. leta obnovljenih in na novo zasajenih 31.100 ha površine, na kateri je bilo skupno 5.700.000 sadnih dreves; od tega pa so družbena posestva obsegala 2.681,8 ha površine. Po planu obnove nasadov pa naj bi samo na družbenem sektorju dosegli do leta 1970 predvidenih 7.200 ha površine. Od vsega sadnega drevja pa tudi pri nas zavzemajo v privatnem in družbenem sektorju 50 % jabolane, hruškova drevesa 10,5 %, češnje 6,3 %, višnje 4,5 %, marelice 2,8 % itd. Dinamika planiranega razvoja do leta 1970 je bila za vse vrste sadja kar zahtevna in izkušnje kažejo, da ne bo uresničena.

Ko zvezna gospodarska zbornica govori v svoji obsežni razpravi o stanju in tendencah proizvodnje jabolok in hrušk pri nas, o donosnosti in izboljšanju, pa samo mimogrede govori o opravevanju. Ko omenja opravevalna drevesa med vrstami plantažnih nasadov, ugotavlja, da sedanje izkušnje kažejo, da bo morala biti kompozicija opravevalcev gostejša v drevesnih plantažnih nasadih — ne več samo 5 : 1, kar je veljalo do sedaj, ampak kar 4 : 3 ali celo 4 : 4 — in hkrati poudarja, da je to potrebno zaradi velikega števila cvetov na posameznih drevesih in **relativno slabega obiska čebel**.

Če primerjamo število čebelnih družin slovenskih čebelarjev in čebelarstev, ki jih je okrog 120.000, s številom sadnega drevja, potem lahko ugotovimo, da imamo čebel kar dovolj za opravevanje. Vprašanje pa je seveda, če so v dobi cvetenja sadnega drevja čebelne družine pravilno razporejene in koliko se opravlja planirano opravevanje po čebelah. Že površne informacije govorijo o nasprotnem. Vemo, da v družbeni nasad Mirošan v Savinjski dolini pripeljejo v času najbujnejšega cvetenja ustrezno število čebelnih družin, nasprotno pa se drugi nasad na Dolenjskem za to vprašanje sploh ne zmeni in prepušča opravevanje golemu naključju.

Mi ne moremo pričakovati, vsaj ne v doglednem času, da bi se plansko koristilo oplojevanje entomofilnih rastlinskih kultur; tudi ne, da bi bil nagrajen trud čebelarjev pri nas. Pač pa lahko pričakujemo več pozornosti za razvoj čebelarstva in s tem seveda za razvoj in napredek donosnosti sadnega drevja. Najmanj to!

ČEBELARJI!

Čebelarji Čebelarskega društva Ljubljana nameravajo ustanoviti Zadrugo čebelarjev. Namen zadruge je dobavljati članom čebelarski reprodukcijski material po nižjih cenah od sedanjih.

Vabimo vse čebelarje, da nam do 15. maja t. l. sporoče, ali bi bili pripravljeni pristopiti k zadrugi. Svoje sporočilo pošljite na naslov: Inicijativni odbor za ustanovitev Zadruge čebelarjev, Ljubljana, Cankarjeva 3/II.

Po 15. maju bo sklican sestanek za izvolitev pripravjalnega odbora.

Inicijativni odbor

Kadarkoli govorimo o prehrani, vedno naletimo na besedo **vitamini**. Kadar je govora o invertiranju trsnega sladkorja v porabno čebelno hrano, beremo, da čebele opravljajo to delo le, če imajo dovolj **fermentov** na razpolago. V zadnjem času pa v zvezi z dobrim počutjem, se pravi z zdravjem, vedno pogosteje najdemo besedo **hormon**. Marsikdo si pod temi pojmi ne zna predstavljati, kaj so in kakšen pomen imajo tako v ljudski prehrani in zdravju oziroma, kakšno vlogo igrajo v čebelnem razvoju in napredku. Zato bi rad na poljuden način skušal urediti nejasne pojme, da bi tudi podeželski čebelar lažje razumel delovanje teh za življenje tako potrebnih snovi.

Zavedam se, da bo morda preveč govora o prilikah s človekovim počutjem, vendar moramo upoštevati, da velja približno enako za vse živali in naša čebela je tudi del žive narave.

Vitamini so nekakšne dopolnilne prehranske snovi rastlinskega izvora, ki so tako za rast kot za zdravje neobhodno potrebne. Rastline so namreč sposobne, da sestavljajo te potrebne snovi iz navadnega ogljika in dušika ter iz sladkorjev in rudninskih snovi. V zelo majhnih količinah jih sprejemamo v sočivju, v svežem sadju in zrnju žitaric. Nadalje v mesu, v rumenjaku in v mleku, torej v proizvodih živali, ki se hranijo z rastlinjem. Še na prelomnici v sedanje stoletje niso o vitaminih vedeli še ničesar, ker je njihovo delovanje skoro neopazno. Šele kadar nastopi pereče pomanjkanje določenega vitamina v telesu, se pokažejo nevšečnosti in motnje v zdravju. Na ta način so bili zdravstveniki opozorjeni na te skrivnostne snovi. Leta 1912 je FUNK imenoval te snovi **vitamine**, kar naj bi pomenilo življenjsko važna tvorna snov. Ker niso poznali kemičnega sestava vitaminov, so jih začeli označevati z velikimi črkami. Doslej so znani ter več ali manj raziskani sledeči vitamini:

Vitamin A nastaja v jetrih iz rastlinskega barvila **karotina**, ki ga je mnogo v špinaci in solati, v paradižnikovem sadežu in češnjah, tudi v mleku, rumenjaku in telečjem mesu se nahaja precej tega vitamina. Pomanjkanje vitamina A povzroča kseroftalmijo ali kurjo slepoto in tudi zastoj v rasti. Kadar so v telesu zelo majhne količine tega vitamina, se zelo manjša odpornost proti nalezljivim boleznim.

Skupina **vitaminov B** je kar obsežna, saj so doslej že ugotovili 12 vrst tega vitamina. Vitamini skupine B se nahajajo v različnih količinah v vseh vrstah sočivja, v sadju in krompirju, v mesu, mleku in rumenjaku.

Kako veliko vlogo igrajo vitamini B v človeški prehrani, nam povedo nevšečnosti, ki nastopajo, kadar primanjkuje tega vitamina. Pomanjkanje vitamina B₁ povzroča bolezen **beriberi**, o kateri ste gotovo že slišali. To so težke motnje v delovanju živčnega sistema, ki nastopa v vzhodnih deželah, kjer je riž glavna hrana prebivalstva. V skorjici riževega zrnca se nahaja vitamin B₁. Prehranbena, ali bolje rečeno, mlevska industrija pa odstranjuje z riža vso skorjico, da je riž lepo »bel in poliran«. Toda s tem so odstranili vse vitamine in beriberi je napadla prebivalstvo, posebno v mestih. Že od leta 1936 dalje izdelujejo ta vitamin na umeten način in je v prodaji pod imenom **aneurin**. Pomanjkanje vitamina B₂ v hrani povzroča zastoj v rasti. Vitamin B₂ zopet pospešuje rast telesa. Če pa v hrani primanjkuje vitamina B₃, obolijo ljudje za pelagro. To je nevarno obolenje prebavil v krajih, kjer se prebivalstvo hrani v pretežni večini s koruznimi izdelki.

Vitamin C se nahaja v večjih količinah v sadežih paprike, v pomarančah in limonah, v šipkovih jagodah in v sočivju. V življenju vseh živih bitij igra zelo pomembno vlogo. Ob pomanjkanju vitamina C nastopa zelo nevarna bolezen skorbut. To je obolenje čeljustnih dlesni, ki močno krvavijo in zobovju ne nudijo več zadostne opore, da izpada. Telo hira in končno propade. Skorbut je močno razsajal med mornarji v 16. in 17. stoletju, ob času velikih raziskovalnih podvigov z jadrnicami po svetovnih oceanih in polarnih pokrajinah. Enostranska, skoro brezvitaminska hrana (posušeno meso — prepečeneč — postana voda), je povzročala, da so se telesne rezerve vitaminov kmalu izčrpale in moštvo je obolelo za skorbutom. Kakor hitro pa so prišli do svežega sočivja ali limon, je bolezen kmalu izginila. Zato imenujejo vitamin C tudi **askorbinska kislina**, kar bi bilo po naše protiskorbutna kislina.

Vitamin C igra v življenju veliko vlogo, zato ga skuša sodobna prehranbena tehnologija vključiti v vsakdanjo hrano, bodisi v sadju in v sadnih sokovih, bodisi v obliki čajev. Sok črnega ribeza vsebuje okoli 150 miligramskih % vitamina C. V limonah in pomarančah ga je 50 do 60 mg %, mandarine ga imajo samo 40 mg %. V grozdju so našli 3 do 4 mg %, v medu pa po kakovosti 2 do 14 mg % vitamina C. Vitamin C je zelo občutljiv za toploto.

V marsikaterem čebelnjaku najdemo slabiča, ki ne napreduje, dasi ni vidnega vzroka. Navadno je v takem panju zalega luknjičasta in ne strnjena, kot pri normalnih družinah. Obenem je videti, kot bi bila zalega suha. Čebele dojilje ne morejo proizvajati dovolj krmil-

nega soka. Ako taki družini damo sladkorno raztopino 1 : 1, ki smo ji dodali nekaj kapljic limonovega soka, bomo presenečenj ugotovili, da imajo žerke naenkrat dovolj krmilnega soka! Vse čebele so postale živahnejše in prožnejše.

Šipkovi plodovi so najbogatejši vir raznih vitaminov. V njih so strokovnjaki ugotovili protivitamin A, vitamine B₁, B₂, C in E, P faktor, grozdni sladkor, sadne kisline in aromatične snovi. V 10 gr šipkovih jagod so našli kar 400 do 1500 mg vitamina C. Zato je razumljivo, da nam godi šipkov čaj. Vzporedno s temi ugotovitvami domnevajo čebelarški strokovnjaki, da vsebuje šipkov pelod tudi večje količine vitamina C, zato zelo priporočajo, da v bližini čebelnjakov sadimo okrasno grmičje »Rosa rugosa«, neko vrsto lepoticnega šipka. Njegovo cvetje je polno prašnikov in čebele zelo rade nabirajo njegov pelod.

Vitamin D ali kakor ga sedaj imenujejo **Calciferol**, se nahaja v večji količini v teletini in rumenjaku, v manjših količinah pa v mleku in špinači. Ob pomanjkanju vitamina D se kosti dvehletnih in triletnih otrok ne strdijo dovolj, ampak ostanejo mehke in tako nastanejo razne deformacije telesa. Ker so v raznih ribjih oljih nakopičene večje količine vitamina D, so jih z velikim uspehom že od nekdaj uporabljali za zdravljenje rahitičnih otrok. Leta 1926 so raziskovalci ugotovili, da se **ergosterin** v rženih rožičkih pod vplivom obsevanja z ultravijoličastimi žarki spremeni in učinkuje kakor vitamin D. V zdravstvu je ta preparat znan pod imenom »Viganol« in se uspešno uporablja pri zdravljenju rahitisa.

Vitamin H se nahaja naravno in v bananah in v mleku. Nabira se v jetrih in ledvicah ter preprečuje razne kožne bolezni.

Vitamin J se nahaja v soku črnega ribeza, v bezgovih jagodah in v limoni. Je izborno zdravilo pri vnetju pljuč.

Vitamin K najdemo v večjih količinah v špinači in zelju, v zelo majhnih količinah pa v korenčku, v jajcih in govedini. Leta 1935 so ugotovili pomen vitamina K pri oksidativnem fosforiliranju sladkorjev v črevesju. Na splošno urejuje ta vitamin strjevanje krvi.

Za čebele je obnožina prava zakladnica najrazličnejših vitaminov in rudninskih snovi. Zavedati se namreč moramo, da je poleg medu čebelam cvetni pelod najvažnejša hrana. Zato nabirajo čebele v naravi obe hranili in ju prinašajo v panj. Jasno je, da prinašajo čebele največ tistega peloda, čigar cvetje tvori trenutno glavno pašo. Toda mnoge čebele nabirajo tudi na drugih cvetovih. Zato smelo lahko zapišem, da pašne čebele enega panja oberejo cvetove vsega pašnega okoliša. Vsak cvet oziroma njegova rastlina pa ima drugačne potrebe in zahteve. Zato je razumevno, da se v celicah satovja nabira najrazličnejši pelod, sicer podobne vsebine, toda najrazličnejših sestavin, to je vitaminov in rudninskih snovi.

Najvažnejša razvojna doba čebelne družine je nedvomno doba žerke. Toda življenjska doba žerk je kaj različna. Matična žerka sprejema hrano le 5 dni, čebelje žerke jo dobivajo 6 dni in tretje žerke celo 7 dni. V tem kratkem času pa sprejmejo žerke v matičnem mlečku oziroma v krmilnem soku tako velike množine vitaminov in rudninskih snovi, da jih ima odrasla žuželka za svoje potrebe za vse življenje zadosti. Edino čebele doji, ki oddajajo žerkam v krmilnem soku ali v matičnem mlečku velike količine vitaminov in mineralnih snovi, morajo imeti prvih 14 dni svojega življenja na razpolago večje količine obnožine, kjer je teh snovi v izobilju. V predpomladni dobi, ko ni v naravi sveže obnožine, porabljajo čebele svoje telesne rezerve, da lahko pripravljajo krmilni sok. Zato vzrejanje zalege ob tem času močno izčrpa doji, v poznem poletju izglele čebele porabljajo pelod, da si v svojem telesu nakopičijo potrebne rezerve v obliki telesnih maščob. Tako postanejo od-porne in se njihova življenjska doba podaljša preko zime v pomlad. Ob zimskem počitku pa jim za življenje zadostuje med, ki je skoro brez vitaminov.

Kadar pokladamo panjem klajo v večjih porcijah, pospravijo čebele prvi obrok zelo naglo, drugi obrak že počasneje, pri tretjem pa se kar obirajo. V tem primeru se utegne zgoditi, da se v sladkorno raztopino naseli bakterija *Leuconostoc mesenteroides*. Ta bakterija razkraja trsni sladkor, da nastaja škrobu podoben dekstran in mlečna kislina. Zaradi tega postane sladkorna raztopina sluzasta in je čebele ne sprejemajo več. Zopet priskoči vitamin C na pomoč. Strokovnjaki so namreč ugotovili, da že manjša količina limonovega soka oziroma njegovega nadomestila citronove kisline preprečuje sluzasto tvorbo. Zato priporočajo, da se sladkorni raztopini doda 1 g citronove kisline na kg sladkorja. Čebele tako klajo zelo rade sprejemajo in jo hitro invertirajo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

DOLGO, A TRPKO PISMO

Dragi sin!

Zelo sem vesel, ko mi pišeš, da pridno študiraš in da boš morda še v tem letu diplomiral. Tudi to mi je všeč, da se poleg študija ukvarjaš s športom. Če si ves dan pri knjigah, je res nujno, da se nekoliko razgiblješ ter si tako obenem poiščeš pošteno razvedrilo.

Toda eno se mi pa vendar ne zdi prav: to, da si na čebele tako čisto pozabil. Še v misel jih ne vzameš nikoli več. Ne zameri, če ti povem tako naravnost, zakaj že dolgo mi leži to na srcu. Enkrat ti pač moram povedati. Razumem, da imaš dovolj skrbi s študijem. Toda kadar prideš domov, bi pa vendarle še kdaj za kak hip stopil v uljnjak. A to se ne zgodi nikoli več. Vidiš, to me boli.

Toliko vas je kot v malokateri družini, pa greste v tem pogledu kar vsi isto pot, France se je tako zatopil v knjige, da komaj še najde domov. Bog ve, da mu jih ne mislim braniti, meni pa le težko dene. Peter bi ves svoj prosti čas prečepel s trnkom v roki na bregu Save, Pavle premelje vse »Zvitorepce«, kolikor mu jih pride pod roko, Tomaž živi menda samo še za žogo. — Nič ne rečem za Ančko — ta je itak že od prvega svojega dne hodila okoli uljnjaka kot mačka okoli vrele kaše. Menda v vseh svojih dvajsetih letih ni dobila niti enega pika. — Lenčka — ta bi bila, a ima res veliko dela z otroki. — In ostali? Dosti malo — še po medu ne vprašajo več. — Čemu potem še čebelarim . . . ?

Pa ste fantje kazali prejšnje čase dovolj veselja do čebel. Tudi poguma vam ni manjkalo. Ko so mi ono leto hoteli kar zapovrstjo vsi panji izrojiti, bi mi bilo gotovo pol uljnjaka ušlo v hosto, če ne bi bila tvoja brata Peter in Pavle tako vztrajno ogrebala. Pa ni bilo lahko: vsak dan po več rojev — včasih kar po trije v enem grozdu — jaz pa ves dan v službi. Onadva sta čez dan ogrebala, jaz pa vsajal — nekaj zvečer, nekaj naslednje jutro. Jaz sem se že skoro naveličal, fanta sta pa kar tekmovala, kdo bo prej in bolj mojstrsko ogrenil. Noben roj se jima ni uprl: ne v vrtoglavi višini, ne v nenadni plohi. Kar hvaležen sem jima bil, mnogo truda sta mi prihranila. »Ta dva pa bosta,« sem se na tihem že veselil — ali kaj! Brž ko se je rojenje poleglo, sta obrnila čebelam hrbet, kot da v uljnjaku nimata več kaj iskati . . .

Nič čudnega torej, če je med našimi ljudmi pregovor, da s smrtjo gospodarja pomrjejo tudi čebele. Pri nas že vse tako kaže. Pa bi bilo zelo škoda. Dom brez čebel je kakor vrt brez cvetja — oboje je pusto in prazno, mrtvo. Ne za pomlad, ne za poletje ne boste več vedeli, če pokopljete čebele — vse leto vam bo ena sama dolga, meglena, enolična zima. — Pa saj so tudi gmotne koristi, če se čebel skrbno poprimeš. Kolika dobrotja je že, če je med pri hiši. Pomisli — koliko pa je v Sloveniji ali v Jugoslaviji družin, kjer bi si otrok lahko namazal med na kruh, kadar koli bi si ga poželet! — Vam ga ni nikoli manjkalo. Toda — ali ni marsikje morda ravno v tem sladkem preobilju vzrok, da dober čebelar tako težko dobi med lastnimi otroki vrednega naslednika . . . Zeta mu še uspe navdušiti za čebelarjenje, sina pa le redkokdaj.

Ti, ljubi Andrej, pa si kot otrok kazal veliko veselje do čebel. Platno si še prodajal, pa si že zalezal ob najhujši prahi pred žrela, da te je mama komaj še rešila, toliko pikov si se nabral — toda čez dober teden smo ti morali znova priteči na pomoč. — In ko si doraščal — kako rad si posedal pri ulnjaku — sprva pri meni v naročju, pozneje pa poleg mene na klopci. Ali ni bilo lepo? Se spomniš? Kako rad sem ti odgovarjal na tvoja vprašanja, ko si v svoji otroški radovednosti kazal toliko zanimanja. — Si res že vse pozabil...?

Zdajle, če srečno spraviš diplomu v žep, le premisli te moje besede! Kako ugodno imaš vpeljana, ko te vse čaka kakor na krožniku — prav po Vodnikovih besedah: »Glej, stvarnica vse ti ponudi, iz rok ji sprejemati ne mudi!« — Toda, ne da bi se oprijel čebel samo meni na ljubo! Jaz bi rad, da se jih okleneš z vsem duhom, zakaj le tako boš poleg gmotnih koristi deležen vseh tistih neprecenljivih duhovnih vrednosti, ki jih hrani čebela, ta prikupljiva živalica, za pravega čebelarja.

Lepo te pozdravlja

tvoj oče.

Podgorje, 1. vel. travna 1970

UBOGI ZAČETNIK

Starim čebelarjem v pohvalo, začetnikom v tolažbo, skromno pripoveduje
Lojze Ilija iz Venezuele

Gregor Hrastovec že ni bil več mladič, ko ga je prijelo, da bi tudi on začel s čebelami. V vasi in okolišu je bilo nekaj čebelarjev, ki so se vsi hvalili s svojimi čebelami, poleg tega so se pa smatrali za nekaj boljšega med navadnimi zemljani. Nekateri so celo rekli, da reja čebel pomaga k čednostnemu življenju, sploh k boljšemu življenju: »Kdor redi čebele, ima več od življenja,« so rekli. Kadar so šli na svoje zborovanje, so komaj kaj pogledali okoli sebe, češ, kaj boste vi s kravami, prašiči, njivami, gozdovi... mi, ki redimo muhice svetega Ambroža in jih poznamo kakor dobra gospodinja svoje putke, mi... In Gregor Hrastovec se je odločil, da se bo tudi on zrinil v družbo teh boljših ljudi, da bo tudi on hodil na zborovanja čebelarjev, kjer bo poslušal stare modrosti, sčasoma morda celo še kaj spregovoril, da bodo še njega poslušali — hm, to bi bilo nekaj za fanta, za katerega se dotlej nihče še menil ni. In če si pri vsem tem še prisluži nekaj beličev, kar stari čebelarji pravijo, da se tudi včasih primeri — toliko bolj prav, saj denarja tudi njemu nikoli ni toliko ostalo, da bi se mu kisal.

Tako je po malem začel. Domačim še povedal ni nič. Panj je začel tesati, kakor jih je videl v tem ali onem čebelnjaku, zlasti pri tovarišici iz mladih let, skoro sosedi, ki so ji rekli Rezika in je Rezika ostala; po očetu je podedovala nekaj posestva in tudi čebelnjak, kar vse je pri materi vdovi opravljala kolikor toliko; posestvo se je še nekako držalo, čebelnjak je pa pešal, panji so bili še, življenja pa vedno manj v njih. Tam si je Gregor ogledal panje od blizu in začel tesati. Saj bi morda mogel tudi kupiti panj s čebelami vred, toda toliko je pa že slišal o čebelarstvu, da se ta umetnija ne sme tako imenitno začeti kakor kako industrijsko podjetje: ustanovni kapital, obratni kapital, začetni inventar... Čebelarjenje se mora začeti bolj naravno, po pravilu: iz malega raste veliko. In je znosil skupaj deske in letvice, žeblice, kvačice in kar je še druge potrebne drobnarije — in tesal. Pod rokami je nastajalo nekaj takega, kar je kazalo, da bo panj za čebele.

Pa je prineslo mimo starega Blaža, ki je bil menda čebelar že od mladih nog in je med čebelarji veljal za izvedeno dušo. Prineslo ga je mimo in je kar po domače stopil v mračno šupo, kjer je Gregor pol na skrivaj tesal in meril, meril in tesal. Stari Blaž je takoj uganil kaj bo, in je dejal:

»O, Gregor, ali boš tudi ti začel?«

Že to je bilo napak! Da bi njemu, ki je že zdavnaj vojaka odslužil, takole očitali, da bo tako rekoč na stara ali pa vsaj na zrela leta začenjal nekaj čisto na novo — to Gregorju ni bilo nič kaj všeč, toda očanec Blaž ga je že svaril:

»Veš, Gregor, začetnik tudi pri čebelah kozle strelja.«

Na, si je mislil Gregor, me že ima! Za začetnika me ima, ko še nobene čebele nimam, kaj šele bo, kadar jih bo kaj! To bodo stari izkušeni čebelarji hodili okoli njega, to bo nasvetov, svaril in navodil, on pa pred njimi — ubogi začetnik. Končal je panj, ogledoval ga je od vseh strani in je bil še dokaj pravemu AŽ panju podoben, toda bil je prvi. Če bi bil vsaj že deseti, bi tudi on mogel reči, da ima že nekaj izkušenj, tako pa... Kakorkoli ga je ogledoval, vedno je bil prvi, on pa začetnik. Postavil je ga v kot v šupi, kjer ga je stesal, ga pokril s staro plevnico, in čebelarjenje preložil kdaj na pozneje, ko bodo imeli ljudje kaj več spoštovanja do njegovih zrelih let.

Čebele je pa začel gojiti po knjigah. Nabavil si je nekaj knjig in časopisov, od Rezike je znosil vse, kar je tovrstnega branja po očetu ostalo pri hiši, in bral in prebiral z zanimanjem o življenju in umnem delovanju čebel — toda tam je bilo šele! Kar naprej, skoro na vsaki strani, navodila in svarila začetnikom:

»Začetnik navadno...« tako se je navadno začinjalo, potem pa same prijazne opazke na račun ubogih začetnikov, na primer:

»Začetniki navadno že pri odpiranju panjev mnogo greše...« Ali pa: »Že pravilno odpiranje okenca dela začetnikom težave...« Blagor staremu čebelarju, si je mislil Gregor ob takim branju, star čebelar najbrž v eni noči čebelnjak prekrije, ne da bi eno samo čebelico zbudil.

Ali pa: »Začetniku navadno primanjkuje satovja... I seveda ga mu primanjkuje, toda ali je zato treba ubogega začetnika tako v nič devati? Ali naj še satje mési, če pa še nič ne ve, kako vzhaja?

In spet: »Začetnik navadno ne občuti dovolj ljubezni do čebel...« O, seveda, star čebelar pa najbrž vsako posebej kušne, čim se prikaže na bradi.

Na drugem mestu spet: »Začetnik je navadno za pike občutljiv...« Seveda je občutljiv, še lice mu oteče — star čebelar se pa najbrž vsakemu piku smeje kot cigan belemu kruhu, kakopak!

Pa še in še: »Začetnik naj se ne loti izboljševanja panjev... Začetnik naj si ne nabavlja drago točilo...« Skratka: začetnik naj nič ne izboljšuje, naj si nič ne nabavlja, začetnik naj ostane začetnik, cele cente medu, ki ga čebele vsako leto nanosijo, naj pa skozi slamniki cedi.

Po vsem tem je Gregor izprevidel, kako imenitno je biti star čebelar in kako hudo je biti začetnik. In je čebelaril s skritim panjem v šupi in s kupom čebelarskih knjig in časopisov. Medu sicer ni bilo veliko, voska komaj toliko, obvaroval se je pa le, da ga ne bi kdo imel za začetnika.

Pri Reziki so pa čebele uživale svoje leto. Devet panjev je bilo še, več ali manj obljudenih, v vseh so se pa čebele veselile pomladi in še vedele niso, da so same sebi prepuščene. Ko jim je prišlo na misel, so tudi rojile; nihče jih ni priganjal, nihče zadrževal, rojile so po svoji zamisli. Kako je bilo z roji, se ne ve; prvi roj, ki ga je Rezika opazila, se je veselo sukljal iz panja in se vzdigoval kakor lahek dim iz stare bajte in se prav zložno vsedel vrh visoke česnje, ki je kot nalašč rastle skoro tik ob čebelnjaku.

Gregor je od daleč videl roj in všeč mu je bil, čeprav se je zbiral visoko v vrhu. Približal se je in vprašal Reziko, kako ga bo kaj ogrebala, ko je tako visoko.

»Tega pa že ne bom ogrebala,« je rekla Rezika, »kar tam naj bo, kamor se je vsedel, če mu ni prav, naj si pa prebere.«

»Če bi pa hlače oblekla, bi se pa lahko spravila na česnjo,« je hotel Gregor svetovati.

»Naša pa že ne bo hlače oblekla zavoljo piškavega roja, tega pa že ne,« je rekla mati, ki je slišala pogovor med mladima. To je bilo še takrat, ko ljudje še niso znali izračunati koliko kilometrov je od Zemlje do Lune, koliko nazaj — ob lepem vremenu, ko se gre lahko vse vprek in koliko ob grdem, ko se je treba tega ali onega črnega oblaka ogniti; nič takih računov še niso znali, vedeli so pa, čemu so na svetu in ta učnost jim je bila za prvo silo dovolj, hlač pa ženska še zavoljo roja ni oblekla.

»Pa ga je le škoda, na jesen bo dal med,« je prigovarjal Gregor. »Ali ga boš ujela, če ga zbežam dol?«

»To pa že!« je rekla Rezika. »Predpasnik bom pa že nastavila,« je rekla in všeč ji je bilo, da se Gregor za njene čebele toliko žene, ta Gregor!

Pa ni bilo treba predpasnik nastavljati. Gregor je v čebelnjaku dobil star kranjič, nabil ga je na dolg drog, vse kakor je bral v knjigah in celo naslikano videl. Prislonil je lestev k česnji in začel lesti proti vrhu. Ogrebnik na drogu je ročno prestavljal pred seboj, ob zadnjih še dovolj močnih vejah se je spretno okobalil, pomeril z ogrebnikom in ga podstavil pod roj in — sunil: klop, roj je kanil v ogrebnik, kot da mu je bilo od nekdaj tako namenjeno. Z vsjo pazljivostjo ga je spuščal navzdol, še sam lezel od veje do veje, spodaj je Rezika prišla za drog, varno preprijemala — ko je Gregor stopil na tla, je tudi roj že ležal v senci v kranjiču.

»Kaj bo pa zdaj z njim? Saj nimam nobenega praznega panja,« je potožila Rezika.

»Pri nas gre vse h koncu,« je pristavila mati. »Odkar je on umrl, gre vse h koncu. Moškega ni pri hiši.«

Gregor se je spomnil, da je tudi on možki, vendar ga je zdaj roj bolj mikal kot vse drugo. Iz same želje, da bi bil čimprej star čebelar, se ga je že prijemala ljubezen do čebel, ki stare čebelarje menda kar razganja. Spešno je stopil domov po svoj skriti panj. Otroci so gledali izza meja, ko ga je v naročju nesel proti čebelnjaku, on se pa še menil ni. Panj ni bil ravno najboljšega kova, pri špranjah se je tu in tam malo svetilo skozenj, toda Gregor je bral, da take svetle niti čebele same zapacajo, in ga to ni motilo. Položil ga je v čebelnjak k drugim devetim, zvečer je pa zadaj nastavljal sipalnik, nanj pretresel novi roj, mu malo pomagal s šopom kurjih peres in roj je kaj hitro razumel, kam drži pot; kakor šumeč potoček so čebelice stekle v svoj novi dom. Ko je bilo vse opravljeno, se je Gregor možko postavil pred čebelnjak in štel panje in — glej ga spaka, njegov prvi panj je bil res deseti! e Rezika je bila vesela, da njena čebeloreja tako lepo napreduje.

Odtlej pa Gregor ni čebelaril samo po knjigah, temveč kar v čebelnjaku in med čebelami. Panji so rojili drug za drugim, Gregor jih je ogrebal in predeval, in naseljenih panjev je bilo čedalje več. Ko je šla jesen v deželo, je vse pripravil za prezimovanje — dvajset panjev je prezimil. Reziki je učeno dejal, da je zdaj še treba čebelariti na roje, to leto in prihodnje leto tudi še, da se družine namnože v čebelnjaku, potem šele pride čebelarjenje na med. Vse to pa je šlo na Rezikin račun in njej v kredit. Rezika ga je samo poslušala in gledala, tudi gledala ga je in čakala, kdaj bo spregovoril še kaj drugega, kaj bolj pametnega in prijetnega, ne pa kar naprej samo o čebelah in čebelah... Ko pa je pred zimo stari Blaž prišel mimo in se čudil, kako so se ji panji namnožili, je pa tudi ona učeno dejala:

»Letos sem čebelarila na roje...« čeprav je prav malo vedela kako se to naredi.

Čebele so dobro prezimile. Noben panj ni zmrznil, tudi griža ga ni vzela. Nekoliko čemerno so izletavale na prvo pomladansko sonce, izletavale so pa iz vsakega panja, kar je bilo poglobitno. Kmalu so pa oživele in komaj se je pomlad dobro utrdila, je bilo pred čebelnjakom že vse živo. Vendar je bilo Gregorju to leto prvo važnejše čebelarsko opravilo, da je sam zrojil — z Reziko sta se vzela, ker je bilo obema prav tako.

Zdaj je pa začel Gregor še bolj zares. Cele dneve je prebil v čebelnjaku, posebno, če je vreme hotelo nagajati in ni kazalo iti na polje. Pridno je prestavljal, zapisoval in množil družine. Tudi knjige in časopise je še prebiral, kadar je pa kazalo, da bo tisto: »Začetnik navadno...«, je pa preskočil. Na jesen je imel že nekaj nad trideset panjev, dobro naseljenih — vse kakor pišejo knjige za stare čebelarje, ki se jim menda zlepa kaj ne skazi.

Ko je bilo pozno jeseni zborovanje čebelarjev vsega okoliša, je šel Gregor pogumno mednje. Z nobeno besedo se ni izdal, da bi mu bilo v čebelarstvu kaj tujega, z molkom še manj.

»Ja Gregor,« je dejal stari Blaž, ko ga je potrepljal po rami, »ti si pa že kar star čebelar, le kdaj si se naučil te umetnije?«

»O, jaz že zelo dolgo čebelarim,« je dejal samozavestno Gregor, ki je Rezikina čebelarska leta in še leta njenega očeta sebi štel. In nikomur ni povedal, kako ga veseli, da je obveljal za starega čebelarja, ne da bi moral kdaj biti ubogi začetnik.

V SKLAD

za gradnjo ČIC so nadalje prispevali: Čebelarsko društvo Kranjska gora (namesto venca pok. Francu Resmanu) 50 din, Ivan Zokalj iz Krške vasi 20 din, Jože Pegan iz Cerkelj ob Krki 20 din, Ivan Kuželj iz Čateža 10 din, Nikolaj Györfi iz Murske Sobote 50 din, Neža Gaber iz Loč pri Poljčanah 20 din, člani ČD Gornja Radgona za »žeblje« in »opeko« 700 din, ČD Logatec za »žeblje« in

»opeko« 126 din, Ivan Brglez iz Petrovč 50 din, Marjan Kaučič 16 din, Dušan Arčon, Janko Mervič, Franc Hrovatin, Jože Valenčič, Viktor Buzin, Zvonimir Koran, Dušan Saksida, Alojz Gregorič, Karel Čermelj in neimenovani vsi člani čebelarske družine Šempeter pri Gorici po 10 din. Vsem darovalcem iskrena hvala! Stanje dne 10. aprila 1970: 306.387,83 din.

OBVESTILA, OPOZORILA IN VABILA

Upravni odbor ZČDS sporoča:

Plemenilna postaja A. Janša pod Zelenico bo delovala v času od 25. maja do 15. avgusta.

Plemenilnike z mladimi maticami za opravištev sprejemamo v tem času vsak dan. Če ima čebelar svoje prevozno sredstvo, naj jih prijelje na naš spodnji naslov. Po železnici naj jih pošlje na postajo Lesce-Bled; oboje pa po predhodnem pismenem ali ustnem obvestilu. Opravišene matice bomo predvidoma vračali po preteku 15 dni na enak način, kakor smo jih prejeli. Pri tem pa posebno opozarjamo:

Vsaki pošiljki je treba priložiti zdravstveno spričevalo, da bodo vsi prašilčki ločeni od trotov (čebele presejane). V nasprotnem primeru jih bomo zavračali.

Interesenti, ki nameravajo poslati svoje matice na opravištev, naj javijo približno število matic in dan dostave vsaj 14 dni prej.

Cena za opravištev bo za vsak dostavljeni plemenilnik 2 dinarja.

Čebelarjem, ki želijo kupiti plemenske matice iz rodu »Zelenica«, bodo na voljo od 10. junija do 30. avgusta. Naročila sprejemamo. V naročilu navedite približni datum, kdaj jih zelite imeti. Na željo jih lahko pošljemo po pošti po povzetju.

Cena plemenskih matic za prodajo bo predvidoma 30 do 35 din za komad.

Plemenilna postaja se bo v splošnem strogo ravnala po določbah Poslovnika postaje A. Janša pod Zelenico, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju številka 4 leta 1968.

Plemenilna postaja A. Janša
pod Zelenico,
Rodine št. 18,
pošta Žirovnica

ČEBELARSKIM DRUŠTVOM IN DRUŽINAM

sporočamo, da imamo na zalogi lepe barvne fotografije s tremi posnetki »Plemenilna postaja A. Janša pod Zelenico«.

Naročite jih pri: Plemenilna postaja A. Janša pod Zelenico, Rodine št. 18, pošta Žirovnica. Cena komadu je 2 din. Pošljemo jih tudi po povzetju.

Uprava

Plemenilna postaja Pusti mlin

bo po sporočilu Čeb. društva Litija tudi letos delovala v istem obsegu kakor lani. Začetek delovanja bo v maju. Sprejemala bo matice v praho, ki bi jih prinesli vzrejevalci, vzrejala pa bo tudi matice za prodajo. Večjo količino je potrebno pravočasno naročiti.

DRAGI PRIJATELJI ČEBELARJI!

Uredništvo Slovenskega čebelarja!

Bodite tako prijazni in objavite v vašem glasilu naslednje:

Zelo rad bi si dopisoval s čebelarji v Jugoslaviji. Dopisoval bi si v češkem, slovaškem ali ruskem jeziku.

Jiri Hanuš, Sedláková 24,
R y m a r o v , okr. Bruntál,
Czechoslovakia

Opomba uredništva: Ker je bil dopis pisan v nemščini, verjetno lahko Jiri Hanušu pišete tudi v nemščini.

Društvo za raziskovanje čebel v Angliji nam je poslalo naslednji poziv:

SREČANJE ČEBELARJEV

The Bee Research Association (Društvo za raziskovanje čebel) prosi za pomoč slovenske čebelarje.

B. R. A. vključuje čebelarje in znanstvenike v približno 90 deželah. Včasih nam naši člani pišejo, da bi radi obiskali Slovenijo in si ogledali slovensko čebelarstvo.

Dr. Eva Crane, direktor društva, prosi za pomoč slovenske čebelarje, ki bi bili pripravljeni postati njihovi gostitelji.

Ce bi radi srečali čebelarje iz drugih dežel, nam pošljite dopisnico, mi pa vam bomo dali še dodatne informacije in obrazec, ki ga boste izpolnili: npr. najprimernejši čas obiska, katere tuje jezike govorite, kje vas bo vaš gost našel itd. Ko nam boste posredovali zahtevane podatke, vas bomo vpisali v seznam gostiteljev iz Slovenije. Ta seznam ne bomo objavili, poslali pa ga bomo članom, ki se zanimajo za obisk Slovenije in slovenskih čebelarjev. Zaželjeno bi bilo, da bi tudi čebelarska društva prevzela vlogo gostiteljev. Prosimo, pišite nam (v angleščini ali nemščini) na naslov: The Bee Research Association, Hill House, Chalfont S. Peter, Gerrards Cross, Bucks., England.

Opomba uredništva:

Kdor želi postati gostitelj članov navedenega društva, naj pošlje zaradi evidence prepis prijave ZČDS, ki jo bo poslal društvu v Anglijo.

Čebelarji novoustanovljenega društva Kanal-Brda

Dne 15. 3. 1970 se je v lastnem čebelar-
skega doma odvijal občni zbor tega homo-
genega društva. Iz vseh poročil je bilo raz-
vidno, da je bilo leto, kot vsako doslej,
uspešno zaključeno, kar dokazuje dobro fi-
nančno stanje. Brez vsakih pomoči, izključ-
no z lastnimi sredstvi, so v dobrih desetih
letih člani pod vodstvom neumornega pred-
sednika Franca Zupančiča zgradili lep čbe-
larski dom in še posebej čebeljak s 25 pa-
nji, vreden okrog 6 milijonov starih din.
Društvo ima tudi vse potrebno za kuho vo-
ščin in lastno plemenilno postajo. Zaradi
boljših pogojev bodo člani vzrejalci posta-
jo letos prestavili iz Vrhov na Kal, ki ima
nadmorsko višino 956 m in je daleč v Za-
savju znana izletniška točka z dobro oskr-
vano kočjo tako glede prehrane kot pre-
nočišč. Do kočje je možen dostop vsem vo-
zilom po lepi cesti iz Hrastnika in Trbo-
velj. Tu se bodo člani lotili vzreje z vso
vnemo ne le zase, temveč tudi v komercial-
ne namene. Nedvomno se bodo tu zaradi
hribovitih razmer dobile odlične, odporne
matice, še zlasti zato, ker v tem predelu ni
še nikoli rovarila nobena kužna bolezen in

tudi kranjica se je dokaj dobro ohranila in
obdržala svoje značilnosti.

Društvo si bo v letošnjem letu nabavilo
tudi mizarški stroj za izdelovanje čebelar-
skih potrebčin. Da poveča članstvo, je po-
vabilo k sodelovanju tudi nekaj naprednih
čebelarjev iz Trbovelj, ki praktično nimajo
svojega društva. Le-ti so se vabilu radi od-
zvali.

Zvezi smo predlagali, naj odlikuje za 20-
letno neumorno delo predsednika tov. Fran-
ca Zupančiča z odlikovanjem Antona Janše
II. stopnje. Kaj vse je ta naredil za procvit
čebelarstva ne le v hrastniškem, temveč tudi
v slovenskem merilu, ni moč v kratkem
opisati. Tega mnenja je bil tudi delegat Zve-
ze tov. Verbič, ki je navzoče seznanil s pro-
blemi, s katerimi se bori Zveza. Poudaril je
pomen gradnje prepotrebne čebelarskega
centra in zaprosil prisotne, naj pospešijo
gradnjo s finančno pomočjo.

Po večurni plodni razpravi je bil občni
zbor zaključen. Razšli smo se z željo, da
še bolj strnemo naše vrste in tako ohranimo
tradicijo slovenskega čebelarstva.

Lojze Kišek

LETNO POROČILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA KRIŽEVCI

V svojem poročilu se upravni odbor omejuje na
važnejša opravljena dela v društvu in na dela,
ki jih je reševal.

Razen upravnega in nadzornega odbora so de-
lovale v društvu tudi komisije in odseki.

Zdravstvena komisija

Zdravstveno komisijo vodi že več let tov. Sala-
mun Tomaž s sodelavcema Kosijem Jožefom in
Jandlom Adalbertom, ki je z uspehom dovršil več
tečajev. Naknadno so bili za vse tri družine im-
enovani še: Znidaršič Alojz za Vučjo vas, Kosj Jo-
žef za Veržej in Trepov Viktor za Križevce.

Zdravstveno delo brez instrumentov je bilo
kljub temu, da so se prej omenjeni tovariši trudili
tudi svoje delo vestno in točno opravljali, nezado-
voljivo, kajti prepričali smo se, da brez tehničnih
pripomočkov zdravstveni pregledi ne morejo biti
uspešni. Zaradi tega smo po občnem zboru, česar
prej nismo predvidevali, poslali na tečaj za mikro-
skopiranje v Ljubljano strokovnjaka za biologijo
in kemijo, tov. Topolnika Marjana, ki je pozneje
za malenkostno nagrado izvedel svojo nalogo. Po
njegovem odhodu k vojakom je prevzel to po-
membno nalogo tajnik društva, tov. Ignac Topol-
nik, ki je prav tako delal s šolskim mikroskopom.
Nujno je, da si za naše bodoče delo nabavimo
mikroskop in za ravnanje z njim izvedemo kratke
domače tečaje za vse člane društva. Samo s tako
metodo bomo sposobni preprečiti kužne bolezni
čebel na območju naše čebelarske organizacije.

Čebelarsko glasilo

Število naročnikov na Slovenskega čebelarja je
naraslo za 8 % in lahko predvidevamo, da se bo
iz leta v leto večalo. Kmalu bomo celo presegli

plan, ki smo si ga zadali na eni izmed sej ZCDS.
da bomo do leta 1973, to je za 200-letnico Janševce
smrti, povečali število članov za 10 % v zveznem
merilu. Berivo slovenskega glasila čebelarji radi
berejo, saj je iz leta v leto kvalitetnejše, in upo-
rabljajo pri praktičnem delu. V Slovenskem čbe-
larju ne manjka tudi člankov naših čebelarjev. Za
naročilo lista bomo morali pridobiti tudi šolska
vodstva in vzbuditi zanimanje za branje med šol-
sko mladino, saj je med nami tudi nekaj aktivnih
učiteljev. Največ naročnikov je zbral tajnik
društva Ignac Topolnik, čeprav je to blagajnikova
naloga.

Knjižnica

Se vedno nas obvezuje dogovor, da bomo po
dograditvi doma posvetili več pozornosti naši
skromni knjižnici. Nekaj dnarnih sredstev je vedno
na voljo v blagajni. Če smo lahko ponosni na
čebelarski dom, pionirski čebeljak, prapor in po-
dobno, tega ne moremo trditi za knjižnico. Če se
bomo tudi tega dela lotili s tisto dobro voljo, ki
nam jo doslej ni manjkalo pri drugih stvareh, bo-
mo opravili tudi to nalogo. Dobra knjižnica je
pravzaprav dokaz za strokovno raven čebelarske
organizacije.

Odsek za odbiranje in vzrejo dobrih matic

Pred časom smo to nalogo zaupali tovarišu Jand-
lu, ki že nekaj let odbira matice v vzorno ureje-
nem čebelnjaku, kjer vladata potrebna snaga in
red. Praktično so njegove matice prišle med čbe-
larje le toliko v poštev v kolikor je bila tu ali tam
kakšna družina brezmatična in si je takrat čbe-
lar pri njem oskrbel matico, da mu ne bi osirotel
panj.

Odsek za pridobivanje plemenitih matic pa bo moral kreniti na novo pot. Organizirati bo moral čebelarje za vzpostavitev plemenitih postaj, ki bi nam bile najbližje na Pohorju.

Odsek za prevoz čebel in razmnoževanje medovitih rastlin

Naši prevozi so se v zadnjih letih ustalili. Vozimo na akacijo v porečju Mure, na Pohorje pa na kostanj, smreko ali jelko. To je vse! V intenzivnem sodobnem čebelarstvu bomo morali napraviti korak naprej. Vučenski čebelarji so to področje deloma že razširili, ker se podajajo tudi v Liko, mislijo pa tudi na podonavsko akacijo, ki med 14 dni pred našo.

Kamna spotike za domača pasišča ni več, ker smo se prepričali, da je v obilnem gozdnem medenju medicene dovolj za vse čebele.

S programom čebelarskega društva v Križevcih smo si med drugim postavili nalogo, da bomo v letih 1971 in 1972 vzgojili in posadili spozorumno z gozdno upravo 100.000 sadik medovitih dreves v porečju Mure v spomin Antona Janše. Če hočemo zadostiti vsem našim čebelarjem, bomo morali spreminiti program v toliko, da ne bomo zasajali samo v poplavnih gozdovih reke Mure ampak na celotnem območju čebelarske organizacije od Cezanjevec, Bučkovec, Gomile pa vse do Mure.

Tovariši! 100.000 sadik ni malo števil! Z dobro voljo in s požrtvovalnim delom bomo tudi to obljubo izpolnili in s tem izdatno izboljšali domačo čebelo pašo!

Odsek za sodelovanje s kmetijskimi zadrugami, podjetji in občinsko skupščino

V odseku so agilno delali vodilni člani društva. Pri gradnji doma smo našli razumevanje pri predsedniku Kmetijske zadruge v Križevcih, ki nam je pomagala z različnimi prevozi gradbenega materiala. Povezali smo se s trgovskim podjetjem »Zarja« in dobili precejšnjo vsoto denarja za dokončanje Čebelarsko-gasilskega doma. Tudi druga podjetja vse od Ljutomeru do Maribora smo pridobili za objavo njihovih reklam na naših prireditvenih lepkih, za kar so prispevala okoli pol milijona S dinarjev. Ljubitelji čebelarstva so prispevali znatna denarna sredstva za praporske trakove in podobno.

Odsek za čebelarske kadre

Največ zaslug za vzgojo bodočih mladih čebelarjev ima tovariš Ignac Topolnik. Ze več let vodi pravilno kadrovsko politiko. Trenutno je edini učitelj, ki vodi na šoli čebelarske krožke. S čebelarji pionirji je postavil pred novo šolo lepo oblikovan čebelnjak z napisom »Pionirski čebelnjak učitelja Antona Janše«. Slej ko prej bodo iz njegove šole izšli številni mladi čebelarji. Z veseljem spremljamo delo tov. Topolnika, ki pripravlja nove kadre za nadaljnji razvoj naše čebelarske organizacije. Vzgaja nam nove kadre, ki bodo nadomestili nas, ko bomo zaključili svoje delo. Želimo samo, da bi dobil v učiteljskih vrstah tudi na drugih šolah posnemovalce!

V imenu Čebelarskega društva Križevci prav toplo pozdravljamo nove dobrodošle tovariše v našo vrsto.

Prav prisrčno želimo, da bi pomenila vaša vključitev v naše delo pridobitev novih in svežih sil, ki bodo pomagale pri reševanju naših včasih dokaj zapletenih problemov. Jasno in odkrito izražajte svoja mnenja, želje in potrebe; smelo predlagajte vse, kar bi lahko prispevalo k boljšemu delu našega društva. Smelo in odkrito kritizirajte in odklanjajte vse, kar ovira demokratizacijo naših odnosov in napredek našega čebelarstva.

Odsek za kulturo in propagando

Kulturni odsek sta vodila predsednik in tajnik z nekaterimi agilnimi člani društva. Razen izobraževanja je bil namen tega odseka seznanjati javnost z delom naše čebelarske organizacije. V programu smo imeli razna predavanja, tečaje, poročila za časopise, prireditve, proslave in podobno.

Razen domačih predavanj nismo uspeli s predavatelji iz sosednih društev. V mesecu decembru smo predvidevali strokovno predavanje »Kako pripravimo čebelje družine na višek svoje moči za glavno pašo«, pa ga nismo izvedli, ker se tov. Benko iz Murske Sobotne ni odzval našemu vabilu.

V tekočem letu bomo izvajali drugi način izobraževanja članstva. V poletnih mesecih se bomo lotili praktičnih čebelarskih tečajev pred čelenjaki in to predvsem za mlade čebelarje. Pri takem načinu dela bodo predstave sodelujočih temeljele na opazovanjih, prikazovanjih in doživetjih, s katerimi lahko ponovstovimo učni problem, ki bi bil sicer težje razumljiv. Problemi bodo novincem postavljeni v takšno življenjsko bližino, da si jih bodo z lahkoto zapomnili in jih pozneje uporabljali pri svojih čebeljih družinah.

Priredili smo veliko slanje za 70. obletnico čebelarske organizacije Križevci, odprli čebelarski dom, pionirski čebelnjak, kolektivni čebelnjak, razvili prapor in izpopolnili Zlato knjigo spominov, ki je tudi redek primer v naših društvih.

Ob tej priliki so prejeli častne diplome: Kosi Ludvik, Topolnik Ignac, Prelog Matija in Salamun Tomaž; od gasilcev pa Skuhač Mirko, Glogošek Anton ter Tkalec Anton. Na občnem zboru križevskih gasilcev so člani na svečan način sprejeli za svoja častna člana predsednika in tajnika čebelarskega društva; Kosija Ludvika in Topolnika Ignaca ter jima izročili visoka priznanja.

Gradbeni odbor

Gradbeni odbor smo ustanovili v letu 1965. Vse naloge, ki jih je občni zbor sprejel v petletnem planu so bile v celoti uresničene.

V DOM je bilo vloženo s prostovoljnimi delom, z nabiralnimi akcijami, s prireditvami, z darovi in raznimi drugimi prispevki okoliš milijonov S dinarjev. Obsirnejše poročilo o gradnji nam bo posredoval predsednik gradbenega odbora, ko sva s tovarišem Topolnikom delala plan današnje stavbe nisva računala, da bodo v predvidenem roku izvršena vsa dela brez dolga.

Na občnem zboru se prav iz srca zahvaljujem najprej najbolj vnetemu graditelju tovarišu Ignacu Topolniku za nadvse požrtvovalno delo, ki ga je opravil pri gradnji ČEBELARSKO-GASILSKEGA DOMA. Sam zase vem, da se nebi lotil te gradnje, če ne bi imel ob sebi tovariša Ignaca. Hvala mu! Prav tako se najlepše zahvaljujem vsem graditeljem čebelarjem in gasilcem, ki so polni dobre volje pomagali povsod, kjer je bilo potrebno.

Naše društvo z družinami Križevci, Veržej in Vučja vas deluje na površini okoli 9.000 ha kulturnih rastlin in ima 1.335 čebeljih panjev. Od 80 čebelarjev je organiziranih 63.

R a z n o

Na seji upravnega odbora »SAVEZA«, dne 9. 12. 1969 je bilo predlagano, da bi republiške organizacije prispevale za zgraditev čebelarskega doma v Beogradu. Predlog je bil odklonjen z motivacijo, da se čebelarske organizacije same težko vzdržujejo. Nikakor pa ne bomo odklonili pomoč za čebelarsko šolo v Sloveniji, od katere bomo imeli vsi neposredno korist.

S čebelarskim pozdravom!

Kosi Ludvik,
predsednik
čebelarskega društva
KRIŽEVCI

FRANC ŽIVIC

Dne 28. decembra 1969 je umrl po hudi in neozdravljivi boleznini član naše družine Franc Živic. Rojen je bil 6. I. 1912 v Trstu kot sin železničarja, ki je moral z vso družino prbežati v naše kraje leta 1915, ko je Italija napovedala vojno Avstriji. Ker je bil njegov oče čebelar, je tudi on vzljubil čebele in začel čebelariti po drugi svetovni vojni. Ko so začeli propagirati amerikance, je tudi Francelj kupil nekaj panjev in poskusil v njih čebelariti. Ze po nekaj letih neuspeha jih je opustil in čebelaril še naprej v AŽ panjih. Z očetom sta skupno vozila na razne paše, veliko let tudi v daljno Kelebijo pri Subotici. Bil je zelo dober čebelar in več let član nadzornega odbora naše družine. V službi je bil pri železnici. Bil je tih in miren ter zelo vesteren uslužbenec, kakor tudi čebelar, ter tako vzgled vsem mlajšim tovarišem.

Na zadnji poti ga je spremlilo zelo veliko stanovskih tovarišev in čebelarjev, kakor tudi domačinov. Počivaj v miru, dragi Francelj. Čebelarska družina Polje

IVAN GOLOB

Kako so resnične besede: »ne vemo ne ure ne dneva«, smo bridko občutili čebelarji Čebelarskega društva Središče ob Dravi, ko smo se 24. januarja 1970 ob odprtem grobu za vedno poslovili od zvestega člana Ivana Goloba.

Pokojni je bil rojen 27. aprila 1904 v kmečki družini in že takrat so bile pri hiši čebele. Gojil jih je njegov oče. Tako je že kot otrok prišel z njimi v stik, jih vzljubil in jih z ljubeznijo gojil do prerane smrti. Spoznal je, da je napredek le v znanju. Postal je član čebelarske organizacije in bil v njej zelo agilen. Ni bilo seje, sestanka ali občnega zbora, da se jih ne bi udeležil. Udeležil se je tudi letošnjega občnega zbora in nihče izmed nas ni niti najmanj slutil, da se bomo čez dobrih 14 dni za vedno poslovili. Dolgo

letnega zvestega in zelo delavnega člana bomo središki čebelarji ohranili v najlepšem spominu.

J. Š.

JANEZ KOPRIVNIKAR

Sneg je naletaval, ko smo dne 14. februarja na litijskem pokopališču pokopavali najstarejšega čebelarja naše okolice. Pokojnik je bil rojen leta 1888 kot sin kmečkih staršev na Velikem vrhu pri Litiji. Ko je kot deček pasel živino, je našel v drevesnem duplu čebele, jih spravil domov in od tedaj so bile čebele pri hiši. Med prvo vojno je prišel v rusko ujetništvo. Ko se je vrnil, je obnovil čebelarstvo, ki je med tem v njegovem čebelnjaku prenehalo.

Bil je dober čebelar, sicer pa splošno znan in čislán mož; ob nedeljah je bila njegova prostorna izba vedno polna bližnjih in daljnih obiskovalcev, ki so tudi zaplesali, če je kateri od sinov raztegnil »meh«. Od svojih sinov je vzgojil dva čebelarja, ki sta že vrsto let naša člana, kakor je bil vsa prejšnja leta tudi on.

Množična udeležba na njegovem pogrebu je pokazala, kako čislán je bil pokojnik z vso svojo družino. Za njim žaluje vdova, štirje sinovi in hčerka z družinami.

Žunko

MIRKU HRASTU V SPOMIN

Dne 3. julija 1969 smo pospremili na volčansko pokopališče Mirka Hrusta s Čiginja, dolgoletnega predsednika Čebelarskega društva Tolmin. Kar verjeti nismo mogli vesti, ki je žalostno odjeknila med tolminskimi čebelarji in nečebelarji, da mu je kruta usoda nenadno in mnogo prezgodaj pretrgala nit življenja.

Delaven kot vedno, je z volom obračal seno na travniku. Hotel se je malce oddahni, pa je zapeljal v senco, a žival je nenadoma potegnila in ga z obračalnikom pritisnila k drevesu. Dobil je tako hude po-

škodbe, da ga tudi hitra zdravniška pomoč ni mogla več rešiti — umrl je na poti v bolnišnico.

Mirko je bil vzoren čebelar ter dober in napreden kmet. Znanje v kmetijstvu sploh in čebelarstvu posebej je poglobljal in utrjeval s knjigami, ki jih je s pridom prebiral. Na vrtu nad hišo si je zgradil lep čebelnjak, katerega slika je našla pot v »Knjigo o čebelarjenju« (stran 175). Bister duh in razmišljanje sta mu potisnila pero v roke in svoje čebele in čebelarjenje je opisal v Slovenskem čebelarju.

Kljub skrbi za družino, delu na posestvu in posebej pri čebelah pa je vedno našel čas tudi za družbeno dogajanje. Še mlad je sodeloval pri odporčniški organizaciji TIGR in se le po srečnem naključju izognil aretaciji. Svojemu narodu je ostal zvest tudi v najtežjih časih fašističnega pritiska med obema vojnama.

Po osvoboditvi, ko se je obnovilo tolminsko čebelarstvo društvo (ustanovljeno kot podružnica SČD leta 1912), je postal njen prvi predsednik in to dolžnost nepretrgoma opravljal nad 10 let. Čeprav preobložen z drugim delom, se je redno udeleževal društvenih sej, sestankov in zborovanj, posegel v razprave in dajal koristne predloge. Za svoje delo ni pričakoval in še manj zahteval niti materialnih niti moralnih zadoščenj. Nadvse vesel je bil obiskov, posebej obiskov čebelarjev, s katerimi je živahno razpravljal, mlajšim pa pomagal bodisi z roji, bodisi s poukom in konkretnimi prikazi. Marsikdo se ima za svoje uspehe zahvaliti prav njemu, pa čeprav svojega mnenja ni nikomur vsiljeval.

Ni torej čudno, če se je ob njegovem prenanem grobu kljub delovnemu dnevu zbrala množica ljudi, med njimi vsi čebelarji, ki jih je vest o njegovem nenadnem odhodu od nas pravočasno dosegla.

Počivaj v miru, dragi Mirko, in naj Ti bo lahka naša zemlja ob zelenomodri Soči.

Čebelarstvo društvo Tolmin
J. A.

FRANC KRAJNC

Čebelarstvo družino Gradišče-Lenart v Slovenskih goricah je 13. I. 1970 pretresla novica o smrti dolgoletnega vzornega člana Franca Krajnc.

Kot delavec tovarne usnja si je skupno s svojo ženo Avgusto zgradil svoj dom, hišo in gospodarsko poslopje ter z ljubeznijo obdeloval skromno posestvo.

Tisto leto, ko se mu je rodil prvi sin, si je nabavil tudi prvo družino čebel. Kakor je ljubil svoje otroke, svojo družino, tako je ljubil svoje čebele, ki jih do smrti ni zapustil. Njegovo posestvo ni bilo veliko, a skrbno obdelano, tako tudi pri čebelah ni šel na veliko. Svojih 10 do 15 panjev pa je res vzorno upravljal, da je bilo veselje pogledati v njegov čebelnjak. Vse je bilo v njem v redu, vse na svojem mestu, vse lepo zloženo, nobene navlake, nobene špranje. Kakor v čebelnjaku, tako je bilo tudi v panjih samih. Vedno polni — slabičev ni maral — vedno je bilo tudi meda za številne vnuke in druge, ki so vedeli, da bodo pri Krajncu le malo plačali za med.

Zelo rad je pomagal tudi mladim čebelarjem, jih uvajal v čebelarstvo, pomagal pri delu in jim poklanjal roje. Največje doživetje v njegovem čebelarstvu pa je bila doba, ko je prevažal na pašo v Prekmurje in na Pohorje. Doma ni vzdržal dolgo, če so bile čebele na paši. Sedel je na kolo in že je prevozil 50 in več kilometrov, da je bil zopet pri njih in poslušal njihov »pošum«, kakor je on imenoval njihovo pesem.

V čebelarški organizaciji je bil priljubljen tovariš in zaveden član ter reden obiskovalec predavanj in sestankov.

Za priznanje njegovega dela na polju čebelarstva je bil 6. 7. 1966 odlikovan z redom Antona Janše 3. stopnje.

Njegov veličasten pogreb je pokazal, da je pravi čebelar vedno tudi dober, spoštovan človek.

Pomlad bo prišla in čebele bodo obiskovale tudi cvetje na njegovem grobu. Krajnc jih bo vesel kakor svojih vnukov, se bo z njimi pogovarjal in poslušal njihov »pošum...«

Slava njegovemu spominu!

Čebelarstvo družina Gradišče-Lenart
Zunko

IGNAC KOLENC

Bridka izguba je v kratkem času doletela čebelarstvo družino Šmarjeta pri Novem mestu. V prerani grob sta odšla dva njena člana. Novembra 1969 je umrl, zadet od kapi, Ignac Kolenc iz Zaloga, januarja 1970 pa je tragično preminil Vinko Gorenc iz Vinice. Oba sta bila tako rekoč

soseda, saj sta njuni domačiji oddaljeni druga od druge le dober kilometer. Umrla sta tudi drug za drugim, zato je prav, da se ju spomnimo skupno. Čeprav različnih let, sta imela vendarle mnogo skupnega, posebno kar se tiče dela s čebalami.

Pokojni Ignac Kolenc se je rodil 21. januarja 1906. Od mladih let je moral trdo delati na kmetiji. Počitka ni poznal. Mogoče je tudi to vzrok, da se je že v mladosti začel ukvarjati s čebelami. Pri njih je pozabljal vsakodnevne tegobe in skrbi, doživljal pa radost in veselje. Težka vojna leta in tudi slabe letine ga niso strle. Ni obupal, čeprav mu je kruta zima večkrat zdesetkala njegove družine. Kakor čebelice, tako se je tudi sam še z večjo vnemo zavzel za svoje ljubljence ter tako nadoknadil izgube. Poleg dela in vneme je bil mnogim začetnikom tudi dober učitelj in svetovalec. Mnoge je navdušil za čebelarjenje, med drugimi tudi mladega sosedu — pokojnega Vinkota Gorencu. Še po nečem je bil znan pokojni Ignac. Bil je velik humorist. Kadarkoli smo se zbrali skupaj, nas je vedno zabaval s svojimi šalami. Kot nekakšno nepisano pravilo je bilo, da s sestankom, sejo ali občnim zborom nismo začeli, dokler se ni prismejal še Kolenčev Ignac.

VINKO GORENC

Življenje Vinka Gorencu je bilo v mnogočem podobno življenju njegovega čebelarkega sosedu, svetovaleca Ignaca Kolenca. Tudi on je bil kmečki sin. Rojen je bil 29. julija 1928 v Zalogu. Življenje mu ni bilo posuto z rožicami. Od ranega jutra do poznega večera je moral trdo de-

lati. Počitka ni poznal in kakor čebelice je tudi on izkoristil vsak trenutek, da je še kaj uredil tukaj ali tam. Veselje do čebelic je imel že od mladosti. Z njimi je doživljal lepe, pa tudi težke trenutke. Večkrat jih je odpeljal na pašo v Rog. Kolikokrat je nato prevozil pot k njim s kolesom in to poleti sredi največjih naporov in najtežjega kmečkega dela. Slaba paša ga ni potrla. »Bo pa drugič bolje,« je dejal, ter dajal pogum sebi in drugim. Pokojni Vinko je bil tudi skrben družinski oče. Priženil se je na Vinico, kjer si je ustvaril številno družino. Poleg drugih žaluje za njim tudi šest otročičkov, najmlajši je star komaj pol leta. Pokojnega Vinka je odlikovala izredna volja do dela. Tudi drugim je rad priskočil na pomoč. Celu smrt ga je doletela na delu pri sosedu. Šel je v gozd pomagat podirati drevje, kjer ga je padajoči hrast oplazil ter mu pretrgal nit življenja. Domov so pripeljali mrtvega.

Pokojna Ignac Kolenc in Vinko Gorenc sta bila vsa leta zvesta člana naše družine. Vedno sta se rada udeleževala občnih zborov, sestankov in drugega. Dokazala sta, da se lahko z marljivostjo in vztrajnostjo vse doseže. Začela sta tako rekoč iz nič, zapustila pa sta vsak preko 20 družin čebel. Vrzel, katera je nastala z njuno smrtjo, se bo še dolgo poznala. Zelo ju bodo pogrešali njihovi domači. Pogrešale ju bodo čebelice, poleg njih pa tudi vsi člani čebelarke družine. Še dolgo ju bomo ohranili v najlepšem spominu.

Čebelarstva družina Šmarjeta
J. Z.

VETERINARSKEMU INŠPEKTORJU BORISU MENINI V SPOMIN

V času, ko se poslavlja hladna zima, ko se je začelo porajati v naravi novo življenje, smo v dnevnem časopisju zasledili vest, da je 1. marca t. l. umrl diplomirani veterinar, inšpektor dr. Boris MENINA. Vest je turobno odjeknila med čebelarji mariborskega društva, ki so dobro poznali plemenitega pokojnika. Bil je iskren prijatelj vseh čebelarjev. Rad se je udeleževal njihovih društvenih sej in občnih zborov. Iz svoje bogate zakladnice je rade volje dajal smernice in navodila za uspešno čebelarjenje. Vselej, kadar se je pojavil med nami, je zavladala vedrina in živahnost, ker smo vedeli, da bomo odšli s seje bogatejši za marsikatero spoznanje in napotek za naše nadaljnje delo.

Dr. Boris MENINA se je rodil 17. 7. 1905 v Vipavi kot sin šolskega upravitelja. Kakor vsi učitelji starega kova, je tudi njegov oče gojil čebele in se ukvarjal s sadjarstvom. Od svojega očeta se je tudi mladi Boris navzel veselja in ljubezni do čebelic. Vedno je živel z njimi, dokler mu ni tega prepričala zla usoda, ki ga je pregnala iz kraja v kraj.

Pokojni Menina je bil narodno zaveden in kremenit značaj, zato je moral veliko pretrpeti. Ko so leta 1918 zasedli naše Primorje Italijani, je bil s starši eno leto konfiniran. Od leta 1919 je obiskoval realko v Idriji, a je bil po šestem razredu izključen zaradi prepevanja pesmi: »Trst, Gorica, Reka, svoboda vas čeka...« Čez dve leti je maturiral kot privatist.

Ker je zvedel, da bo zaradi protifašističnega delovanja po odsluženju kadrovskega roka deportiran na enega kazenskih otokov, je leta 1926 iz Livorna zbežal v Jugoslavijo, kamor se je preselil tudi njegov oče, ki je bil kot zaveden Slovenec odpuščen iz službe.

Veterinarsko fakulteto je študiral v Zagrebu. Ker mu je primanjkovalo sredstev, je moral študij večkrat prekiniti in se zaposlovati. Diplomiral je leta 1938. Nato je desetkrat vložil prošnjo za veterinarja, a vse brezuspešno. Nad njim je bdela senca bana Natlačena, ki je preprečil vsako nastavitev. Tudi na brezplačno nastavitev je dolgo čakal, čeprav je bilo tedaj mnogo praznih veterinarskih mest. Končno je le leta 1939 dobil mesto veterinarja-volonterja, brez plače, v Novem mestu, toda po nalogu Natlačena je moral že drugi dan po službeni potrebi v Gornji grad, kjer je bilo že pol leta prazno mesto okrajnega veterinarja.

Tudi tu ni živel v miru; že jeseni istega leta je bil premeščen v Kupreš, v zahodni Bosni, kjer je doživel razpad Jugoslavije. Že junija 1941 je bil na ustaški listi za likvidacijo, vendar se mu je posrečilo pobegniti v Srbijo. Tu je kot okrajni veterinar v Užički Požegi dočakal užičko republiko. Po propadu te republike se zaradi bolezni ni mogel pridružiti partizanskim enotam — zbežal je v Beograd, od koder je prišel v Požarevac, kjer je deloval do osvoboditve.

Od tedaj je opravljal več važnih vodilnih funkcij, kjer je ustanavljal in vodil veterinarsko službo.

Leta 1947 se je iz Beograda preselil v Maribor; tu je opravljal posle bazenskega veterinarskega inšpektorja, pozneje po reformi pa okrajnega in občinskega inšpektorja občine Maribor. Njegova zasluga je, da je veterinarska služba v mariborskem okolišu uspešna in na visoki ravni. Stanovski tovariši so visoko cenili njegove sposobnosti, zato so mu poverili predsedniško mesto Društva veterinarjev in veterinarskih tehnikov v Mariboru. Poleg tega je bil tudi predsednik Društva za zaščito živali, aktivno pa je sodeloval tudi pri društvu rejcev malih živali in pri čebelarjih.

V življenju je bil vedno napreden, skromen in vsakemu dostopen. Zahrbtna bolezen mu je za vedno pretrgala nit njegovega uspešnega dela. Vrzel, ki je nastala za njim, bo težko nadomestiti.

Spominu dr. Borisa Meninc — večna slava!

Čebelarsko društvo
MARIBOR

Na željo čebelarske družine Dolomiti popravljamo: Fotografija pokojnega čebelarja **Franca Malovrha** naj bi bila stavljena v osmrtnici, ki jo je narisal Viktor Majdič, v 4. št. Sl. čebelarja, in ne v osmrtnici Slavka Suhadolca.

Uredništvo

PRODAM

pet čebelnih družin v AŽ-panjih ali brez njih. **Janez Čuden, Gorjuše 46, pošta Bohinjska Bistrica.**

20 AŽ-panjev z dobrimi in zdravimi čebelami na 9 in 10 satov. **Alojz Lavrenčič, Cerknica pri Rakeku.**

20 naseljenih AŽ-panjev in 10 eksportovcev, naseljenih. Čebele so zdrave. **Anton Babnik, Razdrto nova hiša, pošta Šmarje pri Ljubljani.**

15 dobro naseljenih kranjičev in 10 polovičarjev, vse z mladimi maticami — čiste sivke. **Jakob in Janez Zupan, Nomenj 9, p. Bohinjska Bistrica.**

8 naseljenih AŽ-panjev na 9 satov z mladimi maticami in močnimi družinami, **Florjan Pogačar, Rečiška 26, Bled.**

KUPIM

15 rojev v maju, takoj pa 15 družin AŽ na devet satov brez panjev. **Dobernardi Zvačin, Dragonja 34, p. Sečovelje.**

Čebelarji, javite že sedaj vaše potrebe za sezono 1970

PČELINI

specialno hranilo za čebele, ki ima mnoge prednosti pred klasično prehrano čebel:

- ker moramo dajati čebelam v času, ko raztopine zaradi ohladitve ne moremo uporabiti,
  - ker deluje zelo spodbudno na pomladanski razvoj čebeljih družin,
  - ker so ji dodana zdravila (fumagilin DCH in tetraciklini) in beljakovinske snovi, ki zelo dobro nadomestujejo cvetni prah.
- Vse te komponente delujejo na razvoj čebelnih družin, a hkrati tudi zdravijo čebele od mnogih obolenj.

Srednje močna družina potrebuje v času pomladanskega razvoja 2—3 kg Pčelina. Pčelin-i so pakirani po 1 kg v polietilensko vrečico v kartonskih škatlah po 15 kg. Njihova koristna uporabnost je šest mesecev, a pošljemo jih direktno čebelarjem po povzetju, jih pa lahko nabavite tudi po čebelarskih gospodarskih organizacijah.

Cena posameznih Pčelinov je tale:

Pčelin navadni	3.20 N-din
Pčelin A	4.40 N-din
Pčelin B	3.60 N-din
Pčelin D	4.20 N-din

Oskrbimo vas tudi z vsemi zdravili po tovarniških cenah franco čebelar. Prosimo, da pošljete naročila na Pčelarski kombinat »Medoprodukt« Subotica. Vse zaželeno blago lahko plačate tudi vnaprej na žiro račun št. 666-1-2096, Banka Subotica.

Pčelarski kombinat
»Medoprodukt« Subotica